

รายงานการพิจารณาศึกษา

แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบ ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC

ของคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบ
ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น
กรณี EEC

ของคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา

ที่ สว.๐๐๑๙.๑๙/ร ๒๕)

วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑) ซึ่งคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างเสริมโอกาส สิทธิ ความสามารถ การเข้าถึงทรัพยากร ความเท่าเทียม การเติบโตอย่างมีส่วนร่วม การเข้าถึงบริการ สวัสดิการ ของประชาชนและชุมชน เพื่อบูรณาการในการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งติดตามการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายพลเดช ปิ่นประทีป	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายคำคุณ สิทธิสมาน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม และโฆษกคณะกรรมการ
๕. นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายภาณุ อุทัยรัตน์	เลขานุการคณะกรรมการ
๘. นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ธงชัย สาระสุข	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายสุธี มากบุญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	กรรมการ
๑๔. นางสาวภัทรา วรามิตร	กรรมการ

อนึ่ง...

อนึ่ง นายวีระศักดิ์ ไควสุรัตน์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง ได้ลาออกจากคณะกรรมการ ในวันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ต่อมา นายธานี สุโขทัย รองเลขานุการคณะกรรมการ ได้ลาออกจากคณะกรรมการ ในวันพฤหัสบดีที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ได้มีมติตั้ง นายเกี้ยว แก้วสุทนต์ สมาชิกวุฒิสภา เป็นกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ แทนตำแหน่งที่ว่าง และในวันจันทร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ นายเกี้ยว แก้วสุทนต์ กรรมการ ได้ลาออกจากคณะกรรมการ และนายจรินทร์ จักกะพาก กรรมการ ได้ลาออกจากคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ และพลเอก ฉัตร อินทรเจริญ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๙ (๔) สมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งเมื่อพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในขณะได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

ลงชื่อ สักคิด พิริยะรังสรรค์

(นายสักคิด พิริยะรังสรรค์)

ประธานคณะกรรมการ

การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายกวี จันทจิราภา)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
วุฒิสภา

กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕

สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๐

ว่าที่ร้อยตรี ปฐมภรณ์ พิมพ์

กวี ทาน

รายนามกรรมการ
การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

นายสังคิต พิริยะรังสรรค์
ประธานคณะกรรมการ

นายอำพล จินตาวัฒน์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายพลเดช ปิ่นประทีป
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายคำคุณ สิทธิสมาน
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม
และโฆษกคณะกรรมการ

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สี่

นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่ห้า

นายภาณุ อุทัยรัตน์
เลขานุการคณะกรรมการ

นายธานี สุโชดายน
รองเลขานุการคณะกรรมการ

นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน
โฆษกคณะกรรมการ

พลอากาศเอก มนัส รูปขจร
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ธงชัย สาระสุข
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก สกล ชื่นตระกูล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ณ์ฐู อินทรเจริญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายสุธี มากบุญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์
กรรมการ

นายจรินทร์ จักกะพาก
กรรมการ

นางสาวภัทรา วรามิตร
กรรมการ

นายเกี้ยว แก้วสุท
กรรมการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการธิการ
การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน

พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ

นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ

นายสัญญาชัย จุลมนต์

พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์

นายดำรงชัย พุ่มสงวน

นายโกวิทย์ ดอกไม้

ว่าที่พันตรี สรชาติ วิชย สุวรรณพรหม

ศ.ศรีราชา วงศารยางกูร

นายปริญญา จุฑาสงษ์

นายมน โเลหวนิช

นายกนก ยนต์ชัย

นายทวีวัฒน์ ธีระกุลสถิตย์

หน้าว่าง

รายนามอนุกรรมการ
ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

นายพลเดช ปิ่นประทีป
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายธานี สุโชตายน
รองประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก ธงชัย สาระสุข
อนุกรรมการ

พลเอก สกกล ชื่นตระกูล
อนุกรรมการ

นายรุจรินทร์ ทองใหญ่
อนุกรรมการ

นายสมพันธ์ เตชะอริก
อนุกรรมการ

นางวณิ ปิ่นประทีป
อนุกรรมการ

ผศ.ดวงมณี เลาวกุล
อนุกรรมการ

นางรัตนา สมบูรณ์วิทย์
อนุกรรมการ

นายวันชัย บุญประชา
อนุกรรมการ

นางปรีดา คงแป้น
อนุกรรมการและเลขานุการ

นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

นายสังคิต พิริยะรังสรรค์

นายอำพล จินตาวัฒนะ

หน้าว่าง

**รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม
และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC
ของคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
วุฒิสภา**

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภา ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑) เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม โอกาส สิทธิ ความสามารถ การเข้าถึงทรัพยากร ความเท่าเทียม การเติบโตอย่างมีส่วนร่วม การเข้าถึงบริการ สวัสดิการ ของประชาชนและชุมชน เพื่อบูรณาการในการแก้ปัญหา ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งติดตามการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการเฝ้าระวังและป้องกัน ผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ นายอำพล จินดาวัฒนะ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ นายพลเดช ปิ่นประทีป	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ นายคำคุณ สิทธิสมาน	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่ และโฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๖ นายภาณุ อุทัยรัตน์	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๗ นายธานี สุโขทัย	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๘ นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๙ พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

- ๑.๑.๑๐ พลเอก ณ์ฐ อินทรเจริญ
- ๑.๑.๑๑ พลเอก ชงชัย สารระสุข
- ๑.๑.๑๒ พลเอก สกล ชื่นตระกูล
- ๑.๑.๑๓ นายสุธี มากบุญ
- ๑.๑.๑๔ นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์
- ๑.๑.๑๕ นายจรินทร์ จักกะพาก
- ๑.๑.๑๖ นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ
- ๑.๑.๑๗ นางสาวภัทรา วรามิตร
- ๑.๑.๑๘ นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์

- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
- เป็นกรรมการ
- เป็นกรรมการ
- เป็นกรรมการ
- เป็นกรรมการ
- เป็นกรรมการ
- เป็นกรรมการ

อนึ่ง มีกรรมการลาออกจากคณะกรรมการ ดังนี้

- ๑. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
- ๒. นายธานี สุโขทัย
- ๓. นายเกี้ยว แก้วสุทอ
- ๔. นายจรินทร์ จักกะพาก
- ๕. พลเอก ณ์ฐ อินทรเจริญ

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
ลาออกเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓
รองเลขานุการคณะกรรมการ
ลาออกเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓
กรรมการ
ลาออกเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔
กรรมการ
ลาออกเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ พ้นจาก
ตำแหน่ง ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๔)
สมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งได้
เกษียณอายุราชการ

ปัจจุบันคณะกรรมการประกอบด้วย

- ๑. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์
- ๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ
- ๓. นายพลเดช ปิ่นประทีป
- ๔. นายคำคุณ สิริธิตมาน
- ๕. นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ
- ๖. นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์
- ๗. นายภาณุ อุทัยรัตน์
- ๘. นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน

เป็นประธานคณะกรรมการ
เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
และโฆษกคณะกรรมการ
เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
เป็นโฆษกคณะกรรมการ

๙. พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ชงชัย สารสุข	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายสุธี มากบุญ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	เป็นกรรมการ
๑๔. นางสาวภัทรา วรามิตร	เป็นกรรมการ

๑.๒ คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นายกี จันทจิราภา นิติกรชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ วรรคสี่

๑.๓ คณะกรรมการได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัด การปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อศึกษา ติดตาม เสนอแนะ มาตรการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ จัดทำรายงานผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการ และปฏิบัติงานอื่น ตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๙ ซึ่งคณะอนุกรรมการ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑.๓.๑ นายพลเดช ปิ่นประทีป	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๓.๒ นายธานี สุโขทัย	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๓.๓ พลเอก ชงชัย สารสุข	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๔ พลเอก สกล ชื่นตระกูล	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๕ นายรุจชรินทร์ ทองใหญ่	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๖ นายสมพันธ์ เตชะอธิก	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๗ นางวณี ปิ่นประทีป	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงมณี เลาวกุล	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๙ นางรัตนา สมบูรณ์วิทย์	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๑๐ นายวันชัย บุญประชา	เป็นอนุกรรมการ
๑.๓.๑๑ นางปรีดา คงแป้น	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๓.๑๒ นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓.๑๓ นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๓.๑๔ นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๓.๑๕ นายอำพล จินดาวัฒนะ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

อนึ่ง มีอนุกรรมการลาออกจากคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. นายวันชัย บุญประชา	อนุกรรมการ ลาออกเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓
๒. นางปรีดา คงแป้น	อนุกรรมการ ลาออกเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๓. นายธานี สุโชดายน	รองประธานอนุกรรมการ ลาออกเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓
๔. นายสัมพันธ์ เตชะอธิก	อนุกรรมการ ลาออกเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓
๕. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	อนุกรรมการและเลขานุการ ลาออกเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔

ปัจจุบันคณะอนุกรรมการประกอบด้วย

๑. นายพลเดช ปิ่นประทีป	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก ชงชัย สารระสุข	เป็นอนุกรรมการ
๓. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายรุจขรินทร์ ทองใหญ่	เป็นอนุกรรมการ
๕. นางวณี ปิ่นประทีป	เป็นอนุกรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงมณี เลาวกุล	เป็นอนุกรรมการ
๗. นางรัตนา สมบูรณ์วิทย์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นางทิพย์พาพร ดันดีสุนทร	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายปาลิต วรพงษ์พิบูลย์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นางสาวมณฑลกาญจน์ คำผิว	เป็นอนุกรรมการ
๑๑. นายเศรณี พงษ์พันธุ์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายอำพล จินดาวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายไชยวัฒน์ สุโชดายน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC โดยการ จัดประชุมหารือร่วมกัน และดำเนินการศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารจากหน่วยงาน เอกสาร วิชาการ รายงานวิจัย บทความ ข่าว และหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ และนำข้อมูลและข้อคิดเห็น ดังกล่าวมาสรุปและวิเคราะห์ผล

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาแนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC โดยได้ มอบหมายให้คณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำ ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีดังกล่าว และคณะกรรมการได้ พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความ เห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงาน
การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภา
ได้พิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ
ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป
ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายภาณุ อุทัยรัตน์)

เลขานุการคณะกรรมการ

การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

วุฒิสภา

หน้าว่าง

บทสรุปผู้บริหาร
แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมและ
สุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากภาวะกับดักประเทศรายได้ระดับกลาง สู่กลุ่มประเทศพัฒนา เป็นพื้นที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคและศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจสำคัญของโลก เป็นพื้นที่ลงทุนเพื่อมุ่งขับเคลื่อน ๑๒ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ครอบคลุมทั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง รวมพื้นที่ ๑๓,๒๖๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘.๒๙ ล้านไร่

มีเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๒๑ แห่งและนิคมอุตสาหกรรมอีก ๓๑ แห่ง กระจายสลับกับเขตที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชุมชนดั้งเดิมและเมืองเกิดใหม่ ประกอบด้วย ๘ แผนงาน ได้แก่ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๒) การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๓) การพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี ๔) การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ๕) การพัฒนาเมืองใหม่และชุมชน ๖) การพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจ และศูนย์กลางการเงิน ๗) การประชาสัมพันธ์และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ๘) การเกษตร ชลประทาน และสิ่งแวดล้อม

เมื่อเกิดกระแสต่อต้านจากชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีการฟ้องร้องในทางกฎหมาย ความเสี่ยงจากความไม่เข้าใจของประชาชนในพื้นที่ ความขัดแย้งทางสังคมและอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่รออยู่ข้างหน้า รวมทั้งได้มีกลุ่มชาวบ้านตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราได้มาร้องทุกข์ร้องเรียนต่อวุฒิสภา คณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ จึงได้รับมอบหมายให้ดำเนินการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและหาแนวทางในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระดับชุมชนท้องถิ่นกรณีเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

กรอบประเด็นการศึกษาคือปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนตำบลเขาหินที่ได้รับผลกระทบจากโครงการนิคมอุตสาหกรรมบลูเทคซิตี้ เพื่อวิเคราะห์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และมาตรการแนวทางของหน่วยงานในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสรุปบทเรียนรู้และออกแบบแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาซ้ำ และเสนอแนะแนวทางสำหรับการสร้างพันธมิตรการพัฒนาชุมชนเมืองอุตสาหกรรม (Eco-town) อย่างยั่งยืนในระยะยาว

รูปแบบเป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การทบทวนเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเสนอนแนะจากหน่วยงานและเครือข่ายต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อรวบรวมสรุปความคิดเห็นต่อโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทั้งประเด็นที่มีความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การวิเคราะห์และสังเคราะห์ พิจารณาความเป็นไปได้ในข้อเสนอ

แนวทาง มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกัน โดยมีการประชุมร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม รวม ๕ หน่วยงาน จำนวน ๓ ครั้ง เพื่อศึกษาในรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑. คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ๒. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๓. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ๔. สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ๕. สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาติน จากนั้นได้จัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพิจารณาประกอบการดำเนินงาน

รายงานผลการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) ข้อมูลภาพรวมพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

๒) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น

๒.๑) นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๒) แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) กรณีศึกษาพื้นที่ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบเร่งด่วน : บ้านเขาติน ตำบลเขาติน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓.๑) รู้จักบ้านเขาติน ตำบลเขาติน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓.๒) ปัญหาเรื่องเรียนต่อวุฒิสภากรณีการกว้านซื้อที่ดินโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

๓.๓) โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบลูเทคซิตี้

๓.๔) แนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ผ่านมา

๔) ข้อเสนอและแนวทางออกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ : โมเดล “เขาติน-บลูเทคซิตี้”

๔.๑) การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบในอนาคตที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่

๔.๒) ข้อเสนอต่อการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๔.๓) โมเดล “เขาติน-บลูเทคซิตี้”

สารบัญ

หน้า

รายนามกรรมการ.....	ก
รายนามอนุกรรมการ.....	จ
รายงานพิจารณาศึกษา.....	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร.....	ง
สารบัญ.....	ค
สารบัญแผนภาพ.....	ก
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์.....	๔
๑.๓ ขอบเขตการพิจารณา.....	๕
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๕
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
๑.๖ กรอบการพิจารณา.....	๕
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC).....	๗
๒.๒ แนวคิดการพัฒนาประเทศในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	๑๐
๒.๓ EEC กับการลงทุนใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย.....	๑๔
บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา.....	๑๗
บทที่ ๔ ผลการศึกษารายงาน.....	๑๙
๔.๑ ความคืบหน้าการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC).....	๑๙
๔.๒ นโยบายที่เกี่ยวข้อง เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม...๒๓	
๔.๒.๑ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม.....	๒๔
๔.๒.๒ นโยบายการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการพัฒนาฯ.....	๒๘
๔.๓ กรณีศึกษา บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	๓๓
๔.๓.๑ รู้จักบ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	๓๓
๔.๓.๒ ปัญหาโรงเรียนต่ออุทกภัย.....	๓๕
๔.๓.๓ โครงการบลูเทค ชิตตี้.....	๓๘
๔.๓.๔ มาตรการการแก้ไขปัญหในช่วงที่ผ่านมา.....	๔๓
บทที่ ๕ วิเคราะห์ สรุปและข้อเสนอแนะ.....	๔๗
๕.๑ การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบ.....	๔๘
๕.๒ การป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคต.....	๔๘
๕.๓ “เขาหิน-บลูเทค ชิตตี้โมเดล”.....	๔๙

บรรณานุกรม.....	๕๓
ภาคผนวก.....	๕๕
ภาคผนวก ก คำสั่งแต่งตั้ง.....	๕๙
ภาคผนวก ข ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการ.....	๖๑

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ ๑ กรอบการพิจารณา.....๕

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑. โลโก้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	๗
๒. แผนภาพการประกาศใช้ที่ดิน.....	๗
๓. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑.....	๗
๔. มาตรการส่งเสริมการลงทุน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	๑๐
๕. สรุปภาพธุรกิจการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	๑๑
๖. TDR1 จัด ๕ อันดับผลงานที่ดีที่สุดในรัฐบาลประยุทธ์.....	๑๙
๗. แผนภาพการประกาศใช้ที่ดิน.....	๒๖
๘. พื้นที่เป้าหมายในการลงทุนในโครงการ (๑) “บลูเทค ซิตี้” จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	๓๔
๙. พื้นที่เป้าหมายในการลงทุนในโครงการ (๒) “บลูเทค ซิตี้” จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	๓๕
๑๐. ภาพข่าวการตั้งนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้.....	๓๖
๑๑. แผนผังโครงการนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้.....	๓๗
๑๒. แผนการลงทุนในโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ซิตี้.....	๓๗
๑๓. แผนแม่บทโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ซิตี้.....	๔๐
๑๔. การรับฟังความคิดเห็นในการก่อสร้างโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ซิตี้.....	๔๒
๑๕. แผนผังโมเดล “เขาดิน-บลูเทค ซิตี้”	๔๔

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากภาวะกับดักประเทศรายได้ระดับกลาง สู่กลุ่มประเทศพัฒนา เป็นพื้นที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคและศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจสำคัญของโลก เป็นพื้นที่ลงทุนเพื่อมุ่งขับเคลื่อน ๑๒ อุตสาหกรรมเป้าหมายครอบคลุมทั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง รวมพื้นที่ ๑๓,๒๖๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘.๒๙ ล้านไร่

มีเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๒๑ แห่ง และนิคมอุตสาหกรรมอีก ๓๑ แห่ง กระจายสลับกับเขตที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชุมชนดั้งเดิมและเมืองเกิดใหม่ ประกอบด้วย ๘ แผนงาน ได้แก่ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๒) การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๓) การพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี ๔) การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ๕) การพัฒนาเมืองใหม่และชุมชน ๖) การพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจ และศูนย์กลางการเงิน ๗) การประชาสัมพันธ์และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ๘) การเกษตร ชลประทาน และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา และเมืองการบินภาคตะวันออก โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบินแบบไร้รอยต่อ โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ ๓ โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓ ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ รถไฟทางคู่

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกคำสั่ง คสช. ๒/๒๕๖๐ และออกพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งจัดตั้งกลไกคณะกรรมการนโยบายและสำนักงานที่เป็นนิติบุคคลของรัฐขึ้นมารองรับการขับเคลื่อนเป็นการเฉพาะ มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจนและมีกองทุนพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นเครื่องมือ

ทั้งนี้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ คณะกรรมการนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (กนศ.) และคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (กพอ.) ได้มีมติพิจารณาเห็นชอบและรับรองมาตรการการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม ซึ่งทุกเรื่องกำลังอยู่ในกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามพบว่าได้เกิดกระแสต่อต้าน เกิดการสะดุดในขั้นปฏิบัติการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน การฟ้องร้องในทางกฎหมาย ความเสี่ยงจากความไม่เข้าใจของประชาชนในพื้นที่ ความเสี่ยงต่อปัญหาความขัดแย้งทางสังคมและอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่รออยู่ ด้วยเพราะนโยบายและแผนงานโครงการที่เข้าสู่พื้นที่ด้วยความรวดเร็ว ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีผู้ได้รับผลกระทบและความวิตกกังวลจากคนในพื้นที่และสังคมวงนอก โดยเฉพาะที่ทุกโครงการจะปลูกสร้างบนผืนดิน ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และแหล่งน้ำสำคัญของภาคตะวันออกที่หล่อเลี้ยงคนใน

พื้นถิ่นมายาวนาน และแหล่งทรัพยากรเหล่านั้นโดยหลักการแล้วไม่ได้สัมพันธ์เฉพาะเพียงภูมิภาคที่เป็นแผ่นดินเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงท้องทะเลที่ผู้คนใช้ดำรงชีพไว้ด้วย

กรณีดังกล่าวนี้มีรูปธรรมสำคัญโดยสืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นายสรายุทธ์ สนรักษา ผู้ประสานงานเครือข่ายรักแม่พระธรณี จังหวัดฉะเชิงเทรา พร้อมชาวบ้านผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คำชาย รับจ้าง จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดชลบุรีกว่า ๑๐ คน ได้เข้ายื่นหนังสือต่อนายศุภชัย สมเจริญ รองประธานวุฒิสภาคนที่สอง โดยมีนายสังคิด พิริยะรังสรรค์ ประธานคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ เข้าร่วมรับหนังสือ

ข้อเรียกร้อง คือ ขอให้ใช้อำนาจหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตรวจสอบกรณีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบางนาง ตำบลเกาะลอย ตำบลเขาหิน ตำบลบางพิง และตำบลหนองตีนนก เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านราษฎรที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิชุมชน ดังนี้

- ๑) ขอให้นำปัญหาของพี่น้องประชาชนเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบติดตามแก้ไขในกระบวนการประชุมของวุฒิสภา
- ๒) ขอให้ทำความเข้าใจ ทักท้วง ชะลอการประกาศ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชะลอการบังคับใช้ผังเมืองรวมเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกอันจะนำความเสียหายใหญ่หลวงกับพี่น้องประชาชน เพื่อนำกลับมาเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบแก้ไขปัญหาข้อพิพาท
- ๓) ขอให้ประสานงานตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ แก้ไขปัญหา สอบสวนหาผู้กระทำความผิด ลงโทษทางวินัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับควบคุมดูแลโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- ๔) ขอให้คณะกรรมการมีคำสั่งกำหนดมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อปกป้อง คุ้มครองสิทธิคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ชดเชยเยียวยาความเสียหายขาดประโยชน์ให้กับชาวบ้าน

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างชัดเจน พบว่าในตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ได้มีผู้ประกอบการภาคเอกชนเข้ามาซื้อที่ดินประมาณ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ ไร่ เพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้ ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการภายใต้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทำให้ชาวบ้านซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินเพื่อทำนาต้องถูกย้ายออกจากที่ดินดังกล่าว แม้ว่าจะยังไม่หมดสัญญาเช่า โดยเจ้าของที่ดินได้บอกเลิกสัญญาเช่าและแจ้งให้ย้ายออกโดยบอกว่าได้ขายที่ดินไปแล้ว ทำให้ชาวบ้านเกิดความกังวลใจถึงผลกระทบที่จะติดตามมาในอนาคต โดยเฉพาะการไร้ที่ดินทำกิน การอยู่อาศัย และวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ

โดยก่อนหน้านั้นชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบในตำบลเขาหินเคยเข้ายื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดผ่านศูนย์ดำรงธรรม เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ขอให้ระงับโครงการนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้ ที่เข้ามาสร้างผลกระทบให้แก่ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๑) ออกคำสั่งให้หยุดดำเนินการก่อสร้างโดยผิดกฎหมายผังเมืองทันที
- ๒) ดำเนินการเพื่อคืนสิทธิของผู้เช่าเดิมให้เป็นไปตามกฎหมาย พ.ร.บ.เช่าที่ทำนา และดำเนินคดีต่อผู้ประกอบการที่ทำให้ทรัพย์สินของประชาชนเสียหาย
- ๓) ให้ดำเนินการสอบสวนพนักงานท้องถิ่นที่ออกใบอนุญาตก่อสร้างขุดดินถมดินผิดกฎหมาย และดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับเรื่องร้องทุกข์จากชาวบ้านแล้วละเลยไม่ดำเนินการปกป้องทรัพย์สินของประชาชน
- ๔) ออกคำสั่งให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการทำประชาพิจารณ์ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ขณะเดียวกันได้เกิดข้อพิพาทระหว่างประชาชนในชุมชนและบริษัท โดยมีการฟ้องต่อศาลปกครองกลางจำนวน ๓ ข้อหา ได้แก่

ข้อหาที่ ๑ ฟ้องนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขาหินในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ออกใบรับแจ้งการขุดดินหรือถมดินให้กับบริษัทดับเบิลพี แลนด์ จำกัด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีคำขอให้ศาลเพิกถอนหรือระงับการอนุญาตหรือสั่งห้ามการกระทำเกี่ยวกับการขุดดิน ถมดินในพื้นที่พิพาท

ข้อหาที่ ๒ มีคำขอให้ศาลพิพากษาให้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ระงับกระบวนการใช้อำนาจหรือสั่งห้ามการกระทำในการกำหนดเขตส่งเสริมในการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในพื้นที่ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยให้บริษัทดับเบิลพี แลนด์ จำกัด จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดนับแต่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาหรือแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

ข้อหาที่ ๓ มีคำขอให้บริษัทฯ ชดใช้เงินให้กับผู้ฟ้องคดีทั้ง ๒๖ คน และประชาชนในพื้นที่พิพาท ซึ่งไม่สามารถเช่าที่ดินเพื่อทำนาได้อีกต่อไป เป็นระยะเวลา ๖ ปี ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้นคนละ ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ นับแต่วันฟ้องคดีไปจนถึงคดีถึงที่สุดหรือจนกว่าจะชำระเสร็จ

จากข้อหาดังกล่าวข้างต้น ศาลปกครองกลางได้พิจารณาและมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องข้อหาที่ ๒ และ ๓ ไว้พิจารณาและผู้ฟ้องคดีทั้ง ๒๖ คน มิได้อุทธรณ์คำสั่ง มีผลทำให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด ส่วนข้อหาที่ ๑ นั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง ซึ่งปัจจุบันนี้ศาลปกครองกลางยังมีคำสั่งใด ๆ ทั้งสิ้น

จากสถานการณ์ข้างต้นดังกล่าวจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า เป็นผลมาจากขาดกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบสูง ขาดการวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุมทั่วถึง ทั้งฝ่ายรัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรปกครองท้องถิ่น ชุมชนชาวบ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งนักการเมือง เพื่อที่จะนำมาใช้ออกแบบกระบวนการและขั้นตอนดำเนินงานอย่างเหมาะสม จึงนำมาสู่ความขัดแย้งแตกขั้วดังกล่าว

ดังนั้นหากพิจารณาในอีกมุมจะเห็นได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในเชิงคุณภาพ ยังคงเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการปัญหาความขัดแย้งและการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์กระบวนการมีส่วนร่วม สร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความหวัง และการปรับตัวก้าวไปข้างหน้าด้วยกัน

ด้วยเหตุนี้ทางประธานคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ จึงได้มอบหมายให้นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป ประธานคณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ดำเนินการศึกษา ถึงแนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคมสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระดับชุมชน ท้องถิ่น กรณียุทธศาสตร์พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ขึ้นมา

ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวอย่างบทเรียนรู้ ทั้งด้านแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วให้ คลี่คลายและในด้านของการออกแบบแนวทางการป้องกันมิให้เกิดปัญหาซ้ำ รวมทั้งหลักประกัน ในการสร้างพันธมิตรการพัฒนาชุมชนเมืองอุตสาหกรรม (Eco-town) อย่างยั่งยืนในระยะยาว อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบาย โครงการ และกิจกรรมการวางแผน พัฒนาด้านต่าง ๆ ที่จะเป็ผลดีต่อสุขภาพของชุมชนมากที่สุด อันจะนำไปสู่การสร้างสังคม สุขภาวะอย่างยั่งยืนในที่สุดต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อวิเคราะห์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ในประเด็นที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับ ชุมชนท้องถิ่น

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งมี แนวโน้มได้รับผลกระทบที่สำคัญ

๑.๒.๓ จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางออกที่เป็นไปได้ในการดำเนินงานโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียเป็นสำคัญ

๑.๓ ขอบเขตการพิจารณา

การศึกษาครั้งนี้มีวิธีการศึกษา ดังนี้

๑.๓.๑. รวบรวมสรุปความคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทั้งประเด็น/เรื่องที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

๑.๓.๒. สังเคราะห์แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกัน พร้อมทั้งข้อเสนอเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำ

๑.๓.๓. จัดทำรายงานเสนอต่อรัฐบาล หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพิจารณา กำหนดนโยบายสาธารณะที่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ

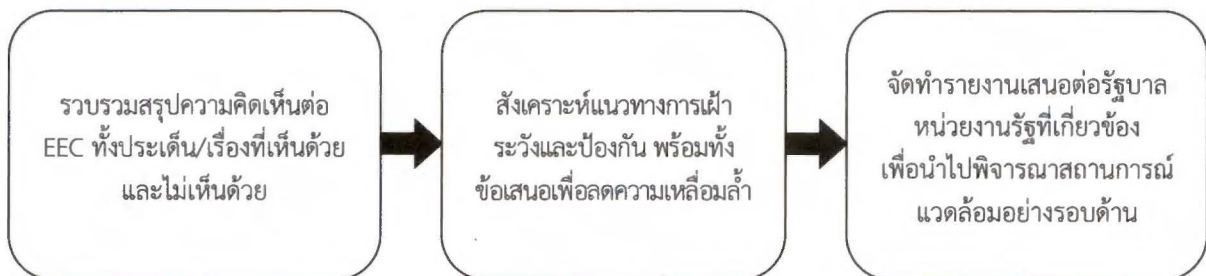
เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นโครงการที่ภาครัฐสร้างขึ้นผ่านการลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อดึงดูดและสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนไปต่อได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศสูงขึ้นในระยะยาว เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ก็จะสามารถเป็นความหวังใหม่ที่ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน และเป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศในอนาคต

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออกของไทย ได้แก่จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดกำเนิดจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่ริเริ่มช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยมีจุดมุ่งหมายในการขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ของประเทศ ซึ่งโครงการดังกล่าวถูกตั้งให้เป็นวาระแห่งชาติ และได้รับการบรรจุเข้าไปในกรอบงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

รายงานเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปพิจารณาแนวทางการทำงานในระดับพื้นที่ที่ดำเนินการอยู่แล้วเพื่อลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันมากขึ้น

๑.๖ กรอบการพิจารณา

แผนภาพที่ ๑ กรอบการพิจารณา

หน้าว่าง

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นโครงการที่ภาครัฐสร้างขึ้นผ่านการลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อดึงดูดและสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนไปได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศสูงขึ้น ในระยะยาวเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จะสามารถเป็นความหวังใหม่ที่ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน และเป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศในอนาคต

จากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป โครงสร้างประชากรเข้าสู่วัยผู้สูงอายุมากขึ้น อัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้กำลังแรงงานเริ่มลดลง จนกระทบต่อการบริโภคภายในประเทศ ผู้ผลิตขาดแรงจูงใจในการผลิตสินค้า เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศลดลง ประกอบกับค่าจ้างแรงงานที่ปรับเพิ่มขึ้น ปัญหาทางการเมือง และไม่มีโครงการลงทุนใหม่ ๆ ที่จะดึงดูดและสร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนได้ รวมทั้งทิศทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากขึ้น การผลิตโดยใช้เทคโนโลยีแบบเดิม ๆ จึงไม่สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลง

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัดในภาคตะวันออกของไทย ได้แก่จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดกำเนิดจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่ริเริ่มช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยมีจุดมุ่งหมายในการขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ของประเทศ ซึ่งโครงการดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ และได้รับการบรรจุเข้าไปในกรอบงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๒๙)

การลงทุนในโครงการ Eastern Seaboard ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ส่งผลให้ทั้งเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถเติบโตอย่างก้าวกระโดด ทั้งยังทำหน้าที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน สร้างงานและสร้างรายได้ให้ประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังเป็นการยกระดับภาคตะวันออกให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นการลงทุนในพื้นที่ Eastern Seaboard อีกครั้ง ด้วยเม็ดเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับแผนการลงทุนนำร่องที่รอบด้านกว่าในอดีต เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จึงถูกคาดหวังให้เป็นตัวจักรเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

EEC

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
เชื่อมโลก ให้ไทยแลนด์

ภาพที่ ๑ โลโก้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ภาพที่ ๒ แผนภาพการประกาศใช้ที่ดิน

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกฎหมายสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่เหมาะสมกับสภาพและศักยภาพของพื้นที่ ตลอดจนการบูรณาการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันทั้งในและนอกเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตลอดจนการจัดการและดูแลสภาพแวดล้อม และผังเมืองให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาพที่ ๓ สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีหน้าที่กำหนดนโยบายและการกำกับดูแล โดยมีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกรับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการ รวมไปถึงการกำหนดสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) บริหารกองทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และกำหนดให้พื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็น “เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ” เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลักดันการลงทุนใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ

ทั้งนี้พบว่ากฎหมายได้กำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัดภาคตะวันออกได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา และมีการประกาศเขตส่งเสริมใน ๕ พื้นที่ประกอบด้วย

๑. เขตส่งเสริมระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก : เมืองการบินภาคตะวันออก (Special EEC Zone : Eastern Airport City) ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๖,๕๐๐ ไร่ บริเวณสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา เพื่อยกระดับสนามบินอู่ตะเภาให้เป็นศูนย์กลางการบิน

๒. เขตส่งเสริมนวัตกรรมระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation : EECi) ตั้งอยู่ในบริเวณวังจันทร์วัลเลย์ จังหวัดระยอง พื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ และบริเวณอุทยานรังสรรค์นวัตกรรมอวกาศ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พื้นที่ ๑๒๐ ไร่ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรม และชุมชนด้วยการพัฒนาวิจัยและนวัตกรรม

๓. เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand : EECd) ตั้งอยู่ที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี บนพื้นที่ ๗๐๙ ไร่ เพื่อขยายและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลรองรับการเป็นศูนย์กลางข้อมูล (Data Hub) ของอาเซียน

๔. นิคมอุตสาหกรรม Smart Park อยู่ที่ จังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่ ๑,๔๖๖ ไร่

๕. นิคมอุตสาหกรรมเหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ด ๔ อยู่ที่ จังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่ ๑,๙๐๐ ไร่

นอกจากนี้ยังมีการประกาศเขตส่งเสริมนิคมอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มเติม ๑๙ แห่ง ประกอบด้วย จังหวัดระยอง จำนวน ๖ แห่ง จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๒ แห่ง และ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑ แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ ๘๓,๔๐๙ ไร่ โดยเป็นพื้นที่ที่ยังเหลืออยู่สำหรับรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๒๖,๓๖๖ ไร่

จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นเมืองที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นการพัฒนา เป็นเมืองอยู่อาศัยที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีรายได้ระดับกลาง และรองรับการขยายหรือเคลื่อนย้าย หน่วยงานรัฐจากในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศกัมพูชา เนื่องจากสามารถเชื่อมต่อกับจังหวัดชายแดน เช่น จังหวัดสระแก้ว ได้อย่างรวดเร็วโดยเส้นทางบก

จังหวัดชลบุรี มีศักยภาพพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาทักษะนานาชาติ เพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงานที่มีฝีมือสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังพัฒนาเป็นเมืองพักตากอากาศสำหรับการอยู่อาศัย เพื่อบุคลากรชาวต่างประเทศที่ทำงานในเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษ โดยมีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โรงเรียนนานาชาติ ศูนย์การค้านานาชาติ เป็นต้น

แหลมฉบังและศรีราชา เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของอาเซียน โดยมุ่งเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตขั้นสูง เช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยีด้านหุ่นยนต์ อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ขั้นสูง อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ นอกจากนี้ ยังมีการลงทุนระบบโลจิสติกส์ยุคดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงการขนส่งทางบก ทางทะเล และ ทางอากาศ เพื่อยกระดับเป็นประตูสู่กลุ่มเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่มีการเชื่อมต่อกับ ประเทศจีน ประเทศเวียดนาม ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเมียนมาร์ อันจะก่อให้เกิด กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ธุรกิจการจัดเก็บและกระจายสินค้าสมัยใหม่ ธุรกิจเรือขนส่ง สินค้าและบริหารท่าเรือ

พัทยาและอุตุตะเกา เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่หลากหลาย เช่น เขตพื้นที่พัทยาสามารถยกระดับเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคที่สามารถตอบสนองความต้องการที่กว้างขวาง ทั้งในด้านอุตสาหกรรมการแพทย์เชิงท่องเที่ยว (Medical tourism) อุตสาหกรรมการจัดอบรมสัมมนาและการจัดประชุมต่าง ๆ และการสร้าง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสำหรับผู้มีรายได้สูง

ในขณะที่พื้นที่อุตุตะเกา สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การสร้างอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าเชิงพาณิชย์ อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน เขตปลอดภาษีต่าง ๆ ธุรกิจต่อเรือและท่าเรือน้ำลึก เป็นต้น

จังหวัดระยอง เป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดทั้งในด้านการผลิตและการวิจัย ให้สอดคล้องกับกระแสอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพต่าง ๆ ในทศวรรษหน้า เช่น อุตสาหกรรมผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel) อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ (Bioplastic) รวมไปถึง การพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ระดับสูงที่เป็นมาตรฐานสากล

๒.๒ แนวคิดการพัฒนาประเทศในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)

๑) การปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสม โดยได้ใช้กระบวนการปรับเปลี่ยนประเทศให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ของโลก ซึ่งใช้กลไกความร่วมมือของรัฐ เอกชน ประชาชน และนักลงทุนในรูปแบบที่สามารถสร้างเทคโนโลยีให้กับธุรกิจไทยในทุกระดับสร้าง คนไทยและเยาวชนไทยสู่ยุค ๔.๐

๒) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้สร้างความเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศและสร้างความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค รวมทั้งเป็นประตูเศรษฐกิจสำคัญของ ประเทศไทยในด้านการผลิตสินค้าและการขนส่งการขยายการค้าการลงทุนเป็นประโยชน์ต่อ ประชาชนทั่วประเทศ รวมถึงการพัฒนาไปพร้อมกันกับประเทศเพื่อนบ้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓) การเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นกลไกขับเคลื่อนการลงทุนเกิดการสังสรรค์เทคโนโลยี ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้เศรษฐกิจไทยมีการเจริญเติบโตมากศักยภาพของ ประเทศที่ควรจะเป็น

๔) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจระยะยาว การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นการลงทุนที่มีคุณภาพสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยระยะยาว

๕) การสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนทั่วประเทศ โดยการพัฒนาประเทศในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะสร้างประโยชน์และความสุขให้กับคนไทย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

- ๕.๑) ประเทศไทยพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีเสถียรภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ๕.๒) หลุดจากกับดักรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ
- ๕.๓) หลุดจากกับดักความไม่สมดุลทางการพัฒนา
- ๕.๔) มีตัวอย่างของเมืองที่มีความทันสมัยระดับนานาชาติ
- ๕.๕) มีสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสมต่อการอยู่อาศัย
- ๕.๖) มีการประกอบกิจการในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรไทย
- ๕.๗) มีการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร
- ๕.๘) มีงานจำนวนมาก ที่มีรายได้สูง รองรับเยาวชนในอนาคต
- ๕.๙) มีการลงทุนในด้านเมืองใหม่ โรงพยาบาล โรงเรียน ที่อยู่อาศัย
- ๕.๑๐) มีการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเชิงสุขภาพ

ภาพที่ ๔ มาตรการส่งเสริมการลงทุน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ภาพที่ ๕ สรุปภาพธุรกิจจีนลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

อาจกล่าวได้ว่า เป้าหมายของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่ภาครัฐต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น สามารถจำแนกได้เป็น ๓ ข้อใหญ่^๑ ดังนี้

๒.๒.๑ กระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน และ GDP

การเติบโตของเศรษฐกิจไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยังเน้นการพึ่งพาอุปสงค์ต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้การขยายตัวของเศรษฐกิจหยุดชะงักได้ง่ายหากเกิดปัญหา กับเศรษฐกิจโลกหรือเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า อาทิ มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยหดตัว ขณะที่ การส่งออกของประเทศเพื่อนบ้านขยายตัวได้ สะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันของไทย ที่ลดลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างทั้งภายนอกและภายในประเทศ นอกจากนี้ยัง ไม่ได้มีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่รวมถึงการลงทุนในด้านนวัตกรรมใหม่ ๆ

ดังนั้น การที่เศรษฐกิจไทยจะเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะต่อไป ต้องส่งเสริมให้อุปสงค์ ในประเทศมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จึงเป็น ความหวังที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนภาคเอกชนที่มีผลทวีคูณทั้งในการลงทุนด้านก่อสร้าง ผ่านการสร้างนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานใหม่ และด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ผ่านการซื้อขายและ นำเข้าเครื่องจักรใหม่เพื่อขยายกำลังการผลิต เป็นต้น

^๑ เรียบเรียงข้อมูลในหัวข้อนี้จาก ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล โครงการ EEC : ความหวังใหม่ในการพลิกฟื้นวัฏจักรการลงทุน , FOCUSED AND QUICK (FAQ) Issue ๑๕๕ July ๑, ๒๐๑๙ (เอกสารอัดสำเนา) , ปณิตดา ภูหอม , EEC ภาคต่อ Eastern Seaboard ก้าวสู่สำคัญการลงทุนไทย , สิงหาคม ๒๕๖๑ (เอกสารอัดสำเนา)

ทั้งนี้ นอกจากระดับการลงทุนภาครัฐและเอกชนจะเพิ่มขึ้นแล้ว คาดว่าการส่งออกสินค้าและบริการจะได้รับผลดีจากการขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามเป้าหมายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

๒.๒.๒ ยกระดับโครงสร้างการผลิตของไทย

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วขึ้น สินค้ารูปแบบเก่าจะค่อย ๆ ถูกทดแทนหรือมีความต้องการลดลง ซึ่งในกรณีของประเทศไทยนั้นพบว่าสินค้าที่ผลิตเพื่อส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนัก กล่าวคือไทยผลิตและส่งออกสินค้าที่ความต้องการในตลาดโลกเติบโตต่ำหรือเริ่มอิ่มตัวแล้ว ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไทยจึงต้องเร่งเพิ่มผลิตภาพการผลิต ผ่านการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่มีนวัตกรรมสูงขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะต่อไป

เป้าประสงค์หนึ่งของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC คือ การดึงดูดและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะจาก ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งแบ่งเป็น ๕ อุตสาหกรรมเดิมที่ไทยมีศักยภาพ (First S Curves) และ ๕ อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curves) ซึ่งล้วนมีมูลค่าเพิ่ม (Value-Added) ต่อระบบเศรษฐกิจสูง

๒.๒.๓ สร้างสิ่งดึงดูดการลงทุนเมื่อเทียบกับคู่แข่ง

การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลให้ภูมิภาคอาเซียนมีลักษณะเป็นตลาดเดียวกัน มีฐานการผลิตเดียวกัน การเคลื่อนย้ายแรงงาน โรงงาน หรือฐานการผลิตสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้นบริษัทต่างชาติจึงมีตัวเลือกในการลงทุนมากขึ้น นอกจากนี้ความน่าลงทุนของไทยยังปรับลดลงจากในอดีต สะท้อนจากข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีแนวโน้มต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะประเทศเวียดนามที่มีข้อได้เปรียบด้านแรงงานที่มีจำนวนมากกว่า และมีค่าแรงต่ำกว่า ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตมีราคาถูก

สวนทางกับประเทศไทยที่กำลังประสบปัญหาด้านแรงงานจากทั้งสังคมผู้สูงอายุและค่าแรงขั้นต่ำที่อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับภูมิภาค ประเทศไทยจึงต้องเร่งหาช่องทางในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในรูปแบบอื่น ซึ่งโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ก็เป็นความคาดหวังหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันด้านการลงทุนกับคู่แข่งในระยะต่อไปได้

ทั้งนี้เป้าหมายสูงสุดของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) คือการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ดีที่สุดและทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน

นอกจากนี้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่โมเดล Thailand ๔.๐ โดยสมบูรณ์ และจะยกระดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้วได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๕ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒.๓ EEC กับการลงทุนใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย^๒

อุตสาหกรรมเป้าหมายที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จะประกอบไปด้วย Super Cluster/Cluster ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต พร้อมกับ อุตสาหกรรมเป้าหมายอีก ๑๐ ประเภท โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน และสามารถพัฒนาหรือต่อยอดการใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้

ประกอบด้วย ๕ อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ

๒.๓.๑ การต่อยอด ๕ อุตสาหกรรมเดิม (First S-Curve) คือ

๑) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-generation Automotive) โดยพัฒนาเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า (EV)

๒) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) โดยยกระดับอุตสาหกรรมการผลิตวงจรที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ผลิตระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในยานยนต์ และอุปกรณ์ที่ใช้กับผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น อุปกรณ์โทรคมนาคม

๓) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยกกระดับประสบการณ์และคุณค่าจากการท่องเที่ยว (Value Proposition) เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงจากประเทศแถบเอเชียแปซิฟิก จัดระเบียบและส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายตามสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มคุณค่าและประสบการณ์ สนับสนุนธุรกิจทางการแพทย์และศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ

๔) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology) เกิดธุรกิจเทคโนโลยี การเกษตรขั้นสูง

๕) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future) เกิดอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเพิ่มมาตรฐานด้านการตรวจสอบย้อนกลับ ในกฎระเบียบความปลอดภัยด้านอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมวิจัยและผลิตโภชนาการเพื่อสุขภาพ

๒.๓.๒ การเติม ๕ อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) ประกอบด้วย

๑) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics) เป็นหุ่นยนต์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ โดยเฉพาะหุ่นยนต์ที่ใช้ในการเชื่อมโลหะ

๒) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)

๓) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemical) โดยจะสร้างอุตสาหกรรมเคมีชีวภาพครบวงจร รวมถึงผลิตภัณฑ์เคมีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) เป็นธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ ทั้ง Embedded Software, Enterprise Software และ Digital Content และสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่นิคม Software Park

๕) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) ทั้งการให้บริการสมัยใหม่ การให้บริการด้านการแพทย์ผ่านอินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟน (eHealth and mHealth) การวิจัยและผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์ การวิจัยยา-ผลิตภัณฑ์เวชภัณฑ์

^๒ แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

ทั้งนี้ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC ยังมีการพัฒนาทางคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงการเดินทางทั้งทางอากาศ ทางบก ทางราง ทางน้ำ แบบไร้รอยต่อ (Seamless Operation) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันจากการลดเวลาการเดินทางและประหยัดค่าขนส่ง

โดยมีกลุ่มโครงการที่สำคัญ ๒ กลุ่ม คือ

๑) เชื่อมโยงเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC กับภูมิภาคทางอากาศ ผ่านโครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก และเชื่อมโยงการเดินทางของผู้โดยสารสนามบินหลัก (ดอนเมือง สุวรรณภูมิอู่ตะเภา) โดยรถไฟความเร็วสูงเพื่อให้เกิดการเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC ไม่เกิน ๑ ชั่วโมง

๒) เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าของประเทศไทยกับภูมิภาค โดยพัฒนารถไฟทางคู่เชื่อมโยงประเทศจีน ประเทศลาว ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และระบบขนส่งสินค้าแบบไร้รอยต่อ และระบบขนส่งแบบอัตโนมัติ ผ่านศูนย์กระจายสินค้าใหม่ที่ฉะเชิงเทรา ไปยังท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังระยะ ๓ และท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะ ๓

หน้าว่าง

บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

ระเบียบวิธีการศึกษาในโครงการการสังเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษาแนวทางการเฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC

มีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

๑) การทบทวนเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเสนอแนะจากหน่วยงานและเครือข่ายต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อรวบรวมสรุปความคิดเห็นต่อ EEC ทั้งประเด็น/เรื่องที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และเสนอต่อคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาประเด็นที่จะดำเนินการ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ พิจารณาความเป็นไปได้ในข้อเสนอแนวทาง มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกัน โดยมีการประชุมร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม รวม ๕ หน่วยงาน เพื่อศึกษาในรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ ๑. คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ๒. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๓. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ๔. สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ๕. สภาองค์กรชุมชนตำบลเขาหิน ในวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) จัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาล หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพิจารณาสถานการณ์แวดล้อมรอบด้านอันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมต่อไป ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

๑) ข้อมูลภาพรวมพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

๒) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น

๒.๑) นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๒) แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) กรณีศึกษาพื้นที่ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบเร่งด่วน: บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓.๑) รู้จักบ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓.๒) ปัญหาโรงเรียนต่อวุฒิสภากรณีการกว้านซื้อที่ดินโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

๓.๓) โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซีดี

๓.๔) แนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ผ่านมา

- ๔) ข้อเสนอแนะทางออกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ: เขตดิน-บลูเทค ซิตีโมเดล
- ๔.๑) การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบในอนาคตที่จะมีโอกาส
เกิดขึ้นในพื้นที่
- ๔.๒) ข้อเสนอต่อการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- ๔.๓) “เขตดิน-บลูเทค ซิตีโมเดล”

บทที่ ๔ ผลการศึกษารายงาน

ผลการศึกษารวบรวมเอกสาร วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริง ดังนี้

๔.๑ ความคืบหน้าการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)^๓

ผลจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานตามแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่คณะรัฐมนตรีได้รับทราบตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแบ่งระยะเวลาดำเนินงาน เป็น ๓ ระยะ ได้แก่

(๑) ระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐)

เป็นการเร่งรัดโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย เช่น ก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ (พัทยา-มาบตาพุด) ก่อสร้างรถไฟทางคู่ฉะเชิงเทรา-คลองสิบเก้า-แก่งคอย พัฒนาท่าเทียบเรือชายฝั่ง (ท่าเทียบเรือ A) และศูนย์การขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟที่ท่าเรือแหลมฉบัง

ขยายช่องจราจรทางเข้าแหลมฉบังและปรับปรุงขยายถนนสายหลัก ปรับปรุงระบบส่งและสถานีไฟฟ้า เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างระบบผันน้ำ ปรับปรุงขยายประปา ระบบระบายน้ำ การจัดการขยะ

เพิ่มศักยภาพการให้บริการสาธารณสุข รวมทั้งเร่งรัดศึกษาความเหมาะสมและหรือจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการลงทุนที่สำคัญ เช่น สนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ ๓ ท่าเรือมาบตาพุดระยะที่ ๓ และท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ เป็นต้น

(๒) ระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓)

ครอบคลุมการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ ๓ ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะที่ ๓ รถไฟความเร็วสูง (กรุงเทพฯ-ระยอง) รถไฟรางเบาพัทยา ท่าเรือเฟอร์รี่เชื่อมชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในสนามบินอู่ตะเภา ศูนย์ซ่อมอากาศยาน (MRO) ก่อสร้างขยายถนนเชื่อมโยง/ทางเลี่ยงเมือง ระบบท่อส่งน้ำ/ผันน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย และวางผังเมืองรวมชุมชน โดยมีรูปแบบการลงทุนทั้งภาครัฐและให้เอกชนร่วมลงทุน

(๓) ระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป)

ครอบคลุมการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ ๓ และท่าเรือมาบตาพุดระยะที่ ๓ ระบบราง และระบบน้ำเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งระบบไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

^๓ ๒ ปี EEC คืบหน้าแล้ว ๓ เฟส ผู้ประกอบการแหล่งทุน ๖.๗ แสนราย สืบค้นจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ และข้อมูลจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (กพอ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันศุกร์ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการ กพอ. เป็นประธาน ณ ดิ깁กัฒนดิฐนัทร ทำเนียบรัฐบาล เพื่อรับทราบและพิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี)

๔.๑.๑ แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ภายใต้แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๔ แผนงานหลัก รวม ๑๗๓ โครงการ วงเงิน ๗๑๒,๖๔๕.๒๓ ล้านบาท

๑) พัฒนาอุตสาหกรรมศักยภาพ ๑๑ โครงการ วงเงิน ๒๔,๐๔๒.๔๘ ล้านบาท งานหลักคือพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง จำนวน ๓๐,๐๐๐ ไร่ พัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ บริหารจัดการกากอุตสาหกรรม และพัฒนาท่าเรือมาบตาพุด ระยะที่ ๓

๒) คมนาคมและโลจิสติกส์ (รวมสนามบิน อุตะเภและท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ) ๑๐๐ โครงการ วงเงิน ๕๙๔,๘๐๗.๑๕ ล้านบาท งานหลัก คือ

๒.๑) ทางถนน ก่อสร้าง Motorway หมายเลข ๗ ส่วนขยาย พัทยา-มาบตาพุด ปรับปรุงทางหลวง แผ่นดิน/ทางหลวงชนบท เชื่อมโยงภายในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) อย่างเป็นระบบ

๒.๒) ทางรางรถไฟทางคู่ (ฉะเชิงเทรา-คลอง ๑๙-แก่งคอย) และทางคู่ ศรีราชา-เขาชีจรรย์-มาบตาพุด-ระยอง-ตราด (ศึกษา) รถไฟความเร็วสูง (กรุงเทพฯ-พัทยา-ระยอง) ก่อสร้างสถานีรถไฟอุตะเภ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๓) ท่าเรือแหลมฉบัง ตั้งศูนย์การขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟ ท่าเทียบเรือชายฝั่ง (ท่าเทียบเรือ A) ท่าเรือแหลมฉบัง ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อแก้ไขปัญหาจราจรภายในท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ ๓

๒.๔) สนามบินอุตะเภ พัฒนาให้เป็นสนามบินพาณิชย์แห่งที่ ๓ ศูนย์ซ่อมอากาศยาน

๒.๕) ศูนย์ขนส่งสินค้าทางอากาศ และระบบโลจิสติกส์ (Air Cargo and Logistics Hub) อาคารผู้โดยสารเพิ่มเติมในอนาคต ศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรด้านการบิน พื้นที่ Free Trade Zone

๒.๖) ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ ปรับปรุงท่าเทียบเรือเป็นท่าเรืออเนกประสงค์

๒.๗) อาคารผู้โดยสารเรือ Ferry และเรือ Cruise เชื่อมฝั่งทะเลอ่าวไทย พื้นที่ธุรกิจและบริการ

๓) พัฒนาเมือง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งแวดล้อมเมือง ท้องเที่ยวและสาธารณสุข ๖๐ โครงการ วงเงิน ๙๓,๖๖๓.๙๐ ล้านบาท

๓.๑) ฝั่งเมือง ได้แก่ วางผังพัฒนาพื้นที่/กรอบทิศทางการพัฒนา และจัดทำผังเมือง/ชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชน และพื้นที่โดยรอบ

๓.๒) ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ไฟฟ้า

๓.๓) สิ่งแวดล้อมเมือง ได้แก่ การบริหารจัดการขยะ/น้ำเสีย ระบบป้องกันน้ำท่วม การจัดการสภาพแวดล้อมเมือง และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวพัทยา

๓.๔) บริการสังคม ยกระดับบริการสาธารณสุข

๔) การบริหารจัดการ ๒ โครงการ วงเงิน ๑๓๑.๗๐ ล้านบาท เพื่อสำนักงาน เพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ภาพที่ ๖ TDR1 จัด ๕ อันดับผลงานที่ดีที่สุดรัฐบาลประยุทธ์

๔.๑.๒ สถานการณ์ปัจจุบัน

สถานการณ์ ณ สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่ามีความคืบหน้าดังนี้

๑) มีการออกกฎหมายและแผนงานมารองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในทุก ๆ ด้าน ทั้งเรื่องผังเมือง เรื่องการลงทุน การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด ๕ โครงการ คือ ๑. โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน ๒. โครงการท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ๓. โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก ๔. โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ ๓ ๕. โครงการศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานอู่ตะเภา

๓) การลงทุนใน ๑๒ อุตสาหกรรมเป้าหมาย พบว่ามีผู้ขอเข้าลงทุนถึง ๖๗๕,๓๑๐ คำขอ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม ซึ่งอุตสาหกรรมที่ขอเข้าลงทุนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มยานยนต์ รองลงมาคือ อิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหาร และการท่องเที่ยว ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ยังขอเข้ามาน้อย เช่น อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ (Robotics) เริ่มมีขอเข้ามาบ้างแต่ยังไม่มากนัก ส่วนอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) และอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) ยังถือว่าน้อย

๔) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในอีอีซี ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๘๐ ภายใต้โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและการจัดการทรัพยากรน้ำรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๘๐) ทั้งเพื่อแก้ปัญหาระยะสั้นป้องกันภัยแล้งและวางแผนระยะยาวให้ยั่งยืน

๕) กระทรวงพลังงานอยู่ในระหว่างการพัฒนาโครงการจัดหาพลังงานสะอาด (พลังงานแสงอาทิตย์) ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยศึกษาพัฒนาลงทุนโครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานหมุนเวียนรูปแบบอื่น ๆ และระบบกักเก็บพลังงาน ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อบรรลุเป้าหมายสัดส่วนเชื้อเพลิงฟอสซิล ต่อพลังงานแสงอาทิตย์ ในการผลิตไฟฟ้าเป็น ๗๐ : ๓๐

๔.๑.๓ กองทุนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

กองทุนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนสนับสนุนในการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น พัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กองทุนจะเรียกเก็บเงินจากผู้ประกอบกิจการซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่หรือผู้อยู่อาศัยภายในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พร้อมการรับรองว่าการพัฒนาพื้นที่จะเป็นไปอย่างยั่งยืน

นับตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ว่าด้วยกองทุนพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีสาระสำคัญ คือ

๑) เพื่อการพัฒนาพื้นที่หรือชุมชน รวมตลอดทั้งช่วยเหลือ หรือเยียวยาประชาชนและชุมชนบรรดาที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

๒) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาและให้ทุนการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือที่อยู่ใกล้เคียง และได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

๓) ค่าใช้จ่ายอื่นที่จะส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

๔) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

ปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรให้ไว้เป็นทุนเริ่มต้น ๑๐๐ ล้านบาท ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวยังไม่มีการใช้จ่ายในกิจการใด ๆ ซึ่งขณะนี้ได้ออกระเบียบของกองทุนแล้วแต่ขาดหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน และกำลังหารายได้เข้ามาสนับสนุนเพิ่มให้แก่กองทุน

๔.๒ นโยบายที่เกี่ยวข้อง เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น

แม้ว่าการตราพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ จะมีผลดีหลายประการ ภายใต้การมีแผนงานภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค แผนการดำเนินงาน และแผนการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร โดยครอบคลุมการพัฒนา ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม และศูนย์กลางนวัตกรรม การท่องเที่ยว การสร้างเมืองใหม่ และชุมชน เพื่อยกระดับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการบิน ศูนย์กลางด้านการขนส่ง ศูนย์กลางด้านการค้าขาย ศูนย์กลางด้านการผลิตขั้นสูง ศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว ศูนย์กลางด้านนวัตกรรม ศูนย์กลางด้านธุรกิจระดับโลก และมหานครแห่งอนาคต

ทั้งยังพบอีกว่าการพัฒนาดังกล่าวจะก่อให้เกิดการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชน ภายในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้เกิดการจ้างงานใหม่ทำให้เศรษฐกิจสามารถขยายตัวได้ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในประเทศเพิ่มขึ้น สร้างรายได้ให้กับประเทศ และสามารถลดต้นทุนด้านการขนส่งโลจิสติกส์

ขณะเดียวกันยังได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์ด้านการถือครองกรรมสิทธิ์ อสังหาริมทรัพย์ในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษสิทธิประโยชน์ทางภาษี สิทธิประโยชน์ในการนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร และสิทธิประโยชน์ทางเงิน เพื่อให้ผู้เข้ามาประกอบกิจการหรืออยู่อาศัยในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษได้รับเพิ่มเติมจากที่ได้รับตามกฎหมายอื่น เพื่อเป็นการดึงดูดและกระตุ้นการลงทุน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุน และประกอบกิจการภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่ายังคงมีนโยบายบางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น

- นโยบายแรกเป็นกรณีของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่พบว่ามีแผนงานดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว

- นโยบายที่สอง คือ ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชาชนในพื้นที่ยังมีความกังวลในผลกระทบที่ติดตามมาในอนาคต และเป็นประเด็นสำคัญที่พิจารณาในรายงานฉบับนี้

๔.๒.๑ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

พบว่าแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดลำดับความสำคัญของความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ๑๐ อันดับในปัจจุบัน^๔ ซึ่งได้มีการวางแผนป้องกันการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้เรียบร้อยแล้ว เพราะจะคาบเกี่ยวกับการพัฒนาในอนาคต ประกอบด้วย

๑) ปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า มีขยะมูลฝอยตกค้าง ๑,๒๔๒,๐๐๐ ตัน พบมากที่สุดจังหวัดฉะเชิงเทรา ๕๐๐,๐๐๐ ตัน มีปริมาณขยะมูลฝอย ๒,๐๓๑ ตัน/วัน (ร้อยละ ๕๔) ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกสุขภิบาล ขยะติดเชื้อประมาณ ๒,๐๐๐ ตัน ไม่มีที่กำจัด

๒) ปัญหาการกักสารพิษและสารอันตราย พบว่า มีปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรมรวม ๕,๐๖๘,๙๕๖.๔๗ แต่ได้รับการจัดการเพียงร้อยละ ๔๘ มีการลักลอบนำของเสียอันตรายไปทิ้งในที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง พบมากในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

๓) ทรัพยากรน้ำและน้ำบาดาล พบเรื่องการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งทุกภาคส่วน น้ำบาดาลมีคุณภาพเกินค่ามาตรฐานน้ำอุปโภคบริโภคและมีการปนเปื้อนโลหะหนักในบางพื้นที่ โดยเฉพาะแอ่งน้ำจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง คุณภาพน้ำแหล่งน้ำสาธารณะเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง มีการปนเปื้อน (แบคทีเรีย) อ่าวประดู่ จังหวัดระยอง มีการปนเปื้อนตะกอนดินสีดำ/ปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอน

๔) การจัดการน้ำเสียชุมชน พบว่า มีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้น ๒๖๖,๐๔๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ได้รับการจัดการเข้าสู่ระบบเพียงร้อยละ ๕๕ จังหวัดฉะเชิงเทราและระยองมีการจัดการน้ำเสียเพียงร้อยละ ๑๐.๑๔ และ ๒.๔๗ ตามลำดับ คุณภาพน้ำในคลองสาธารณะในพื้นที่มาบตาพุดเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง

๕) คุณภาพอากาศ พบว่า มลพิษทางอากาศพื้นฐานมีค่าเกินมาตรฐานในพื้นที่มาบตาพุดและบ่อวิน, สารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) มีค่าเกินค่ามาตรฐาน ในพื้นที่มาบตาพุด

๖) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ ๑๒.๕๘ ของเนื้อที่ ๓ จังหวัด พื้นที่ป่าถูกบุกรุก และมีพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม รอสภาพพื้นที่พรุร้อยละ ๑ ของพื้นที่

๗) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการกัดเซาะชายฝั่งและพื้นที่ป่าชายเลนลดลง ในพื้นที่จังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี, คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรม บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง อ่าวชลบุรี เกาะลอย ท่าเรือแหลมฉบังมาบตาพุด และปากแม่น้ำระยอง ความหลากหลายชีวภาพทางทะเลลดน้อยลง เช่น แนวปะการังหญ้าทะเล เสื่อมโทรม เกาะคราม จังหวัดชลบุรี

๘) สิ่งแวดล้อมเมือง พบการอพยพของประชากรแฝงและแรงงาน รวมทั้งนักท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น การจราจรติดขัด และเกิดของเสียจนไม่สามารถรองรับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง การขยายตัวของเมืองไม่มีขีดจำกัดทั้งภาคชุมชนและอุตสาหกรรม ไม่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

^๔ แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จัดทำโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เอกสารอัดสำเนา)

เกิดน้ำท่วมขังในเขตเมืองบ่อยครั้ง ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย การติดตามตรวจสอบ ในพื้นที่คุ้มครอง และเขตควบคุมมลพิษ

๙) ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่เกษตรกรรมลดลง ร้อยละ ๖ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๖ และมีการบุกรุกที่ดินสาธารณะเพิ่มขึ้น

๑๐) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมสิ่งแวดล้อม พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางทะเล เกาะและแหล่งวัฒนธรรมและศิลปกรรมเสื่อมโทรม ไม่ได้รับการดูแลรักษา ขาดการควบคุม กำกับดูแลปริมาณนักท่องเที่ยว จนเกินขีดความสามารถในการรองรับ

ทั้ง ๑๐ ปัญหาดังกล่าวปัจจุบันมีแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ซึ่งใช้หลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเดียวกันกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มาดำเนินการ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า

“ส่งเสริมการพัฒนาระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เติบโต เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนก่อเกิดความสมดุล มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป”

แผนสิ่งแวดล้อมครอบคลุมพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง และพื้นที่ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระบบนิเวศเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องและคาบเกี่ยวกัน

ผ่าน ๓ วัตถุประสงค์ คือ ๑. จัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพที่ดีเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ๒. อนุรักษ์และฟื้นคืนทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรักษาความสมดุลในระบบนิเวศและให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเป็นธรรมสู่การเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนามนพื้นฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน

ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเกิดความเชื่อมั่น

มาตรการ ๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

มาตรการ ๑.๒ พัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษ

ยุทธศาสตร์นี้ตระหนักว่า สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ยังคงประสบปัญหาหลายด้าน อาทิ การลักลอบขนขยะทิ้งตามที่สาธารณะ น้ำเสีย ทั้งจากน้ำเสียชุมชน น้ำเสียจากอุตสาหกรรม น้ำเสียจากการเกษตรกรรม และน้ำเสียจากภาคการท่องเที่ยวตามเกาะและมลพิษทางอากาศ ซึ่งปัญหาสำคัญในพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง จึงต้องมีการแก้ไขปัญหามาจากแหล่งกำเนิด การกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย

เป้าหมาย ๒ ประการ คือ ๑. ของเสียทุกประเภทได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อมุ่งสู่สังคมไร้ของเสีย (Zero Waste) และพื้นที่วิกฤติได้รับการบำบัดและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน ๒. ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) ระดับพื้นที่ โดยวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพและข้อจำกัดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุล

มาตรการ ๒.๑ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ทรัพยากรดิน และความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรการ ๒.๒ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสร้างความมั่นคงของน้ำ
ภาคการผลิต

มาตรการ ๒.๓ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ยุทธศาสตร์นี้ตระหนักว่าสถานภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ น้ำ ดิน ทะเล ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่ายังมีต้นทุนของทรัพยากรธรรมชาติในระดับสูง ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมและการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ทั้งด้านอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และเกษตรกรรม ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ในอนาคตจะเป็นตัวเร่งให้การใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น และจะส่งผลต่อความเสื่อมโทรมและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ

เป้าหมาย ๓ ประการ คือ ๑. เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาล เพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้และรักษาสมดุลของระบบนิเวศลุ่มน้ำ ๒. สร้างความมั่นคงทางด้านน้ำ และจัดสรรน้ำเกิดประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อลดความขัดแย้งในพื้นที่ ๓. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาเมืองและชุมชนอย่างน่าอยู่เกิดความมั่นคง

มาตรการ ๓.๑ วางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานของเมืองให้รองรับการดำเนินชีวิตของคนทุกกลุ่ม

มาตรการ ๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเมืองในรูปแบบที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์นี้ตระหนักว่า ความเป็นเมืองจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อเชื่อมโยงระหว่างเมืองและระหว่างประเทศ และการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเมืองเกิดความความแออัด คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การอพยพเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว และการบริการภาครัฐไม่ทั่วถึง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเมืองไปสู่การเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบทบาทความสำคัญของเมือง โดยยึดอัตลักษณ์โดดเด่นของเมือง ให้ความสำคัญกับการก่อสร้างอาคาร

และโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาเครื่องมือและกลไกที่จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจให้เกิดการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

เป้าหมาย ๒ ประการ คือ ๑. มีผังเมือง ผังพื้นที่เฉพาะ ที่เป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดเมืองที่สามารถปรับตัวได้จากภัยธรรมชาติ (resilience) และมีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน ลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๒. มีเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน

มาตรการ ๔.๑ ส่งเสริมการผลิตและบริการด้านท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มาตรการ ๔.๒ ส่งเสริมการผลิตและบริการอุตสาหกรรม

มาตรการ ๔.๓ ส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรการ ๔.๔ ส่งเสริมการศึกษาและการสื่อสารที่เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน

ยุทธศาสตร์นี้ตระหนักว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกได้ขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งล้วนใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฐานการผลิตทั้งสิ้น ดังนั้นการพัฒนาต่อจากนี้จะต้องมุ่งการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการวางแผน จัดทำ และติดตามการดำเนินการต่าง ๆ ในพื้นที่ มีกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มุ่งให้ทุกภาคส่วนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และลดการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ แนวคิดการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน และนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม หลักการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการสร้างความตระหนักในการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

เป้าหมาย ๓ ประการ คือ ๑. มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นที่ยอมรับได้มาตรฐาน ๒. มีการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ๓. มีกลไกการส่งเสริมการศึกษาและการสื่อสาร ที่เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชน

โดยทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์นี้ ได้มีการกำหนดโครงการเร่งด่วน (Flagship Project) ที่ต้องดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์และมาตรการ ได้แก่ ๑) โครงการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ๒) โครงการการจัดการน้ำเสียชุมชน ๓) โครงการการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ๔) โครงการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่ ๕) โครงการการบูรณาการเมืองน่าอยู่และเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และ ๖) โครงการการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

ภาพที่ ๗ แผนภาพการประกาศใช้ที่ดิน

๔.๒.๒ นโยบายการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค

นโยบายที่สอง ได้แก่ การบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชาชนในพื้นที่ยังมีความกังวลในผลกระทบที่ติดตามมาในอนาคต

ภายหลังจากที่กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ประกาศการใช้ผังเมืองใหม่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีชื่อทางการว่า ประกาศคณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งหมด ๒๐๐ หน้า ซึ่งบังคับใช้มาจวบจนปัจจุบัน

ประกาศฉบับดังกล่าวระบุว่า อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๗) มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เรื่อง แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ให้ใช้บังคับแผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในท้องที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ภายในแนวเขตตามแผนที่ที่แสดงท้ายประกาศนี้

เว้นแต่พื้นที่ที่อยู่ในแนวเขตดังต่อไปนี้ ให้ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของที่ดินนั้น ๆ ตามที่มีกฎหมาย

กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยไม่อยู่ในบังคับการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่กำหนดในประกาศนี้

(๑) เขตพระราชฐาน

(๒) พื้นที่ที่ได้ใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในราชการทหาร

ข้อ ๓ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้สิ้นสุดระยะเวลาการใช้บังคับเมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยให้ใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่ตามข้อ ๒

ประกอบด้วย ๔ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ หลักการในการวางและจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค

หมวด ๒ วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำแผนผัง

หมวด ๓ แผนผังและข้อกำหนด ประกอบด้วย ๖ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ส่วนที่ ๒ แผนผังระบบสาธารณูปโภค ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบการควบคุมและขจัดมลภาวะ

ส่วนที่ ๓ แผนผังระบบคมนาคมขนส่ง

ส่วนที่ ๔ แผนผังการตั้งถิ่นฐานและภูมิสังคม

ส่วนที่ ๕ แผนผังระบบการบริหารจัดการน้ำ

ส่วนที่ ๖ แผนผังระบบป้องกันอุบัติเหตุ

หมวด ๔ นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของแผนผัง ทั้งนี้ ประกาศฉบับดังกล่าวมีความละเอียดมาก โดยระบุถึงแผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ใน ๕ จังหวัดหลัก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย โดยมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค ระบบคมนาคม และขนส่ง ทั้งรถไฟความเร็วสูง และรถไฟฟ้าเชื่อม ๓ สนามบิน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบการตั้งถิ่นฐานและภูมิสังคม ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และการประกอบกิจการระบบบริหารจัดการน้ำ ระบบการควบคุมและขจัดมลภาวะระบบการป้องกันอุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังได้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชน สุขภาวะของประชาชนสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย

หากกล่าวโดยง่าย ประกาศฉบับนี้เป็นการปรับผังเมืองเดิมที่เป็นผังเมืองที่วางมาก่อนมีโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) แต่เมื่อจะมีการวางโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งในส่วนของรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน โครงการพัฒนาท่าเรือ และสนามบินอู่ตะเภา จึงจำเป็นต้องวางผังเมืองรวม ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อกำหนดพื้นที่ให้เหมาะสมใหม่

โดยผังเมืองใหม่จะแบ่งพื้นที่เป็น ๕ ส่วน คือ

๑) พื้นที่ป่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ (สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว) ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านตะวันออกของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC เช่น เขตอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน

๒) พื้นที่เกษตรหลัก เช่น พื้นที่เกษตรชั้นดีที่ปลูกข้าวในพื้นที่ ๓ จังหวัด ยังคงอยู่เหมือนเดิม แบ่งเป็นที่ดินประเภทชุมชนชนบท (สีเหลืองอ่อน) โดยเป็นพื้นที่ชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน พื้นที่เดิม ๒,๗๕๑,๙๑๕ ไร่ (ร้อยละ ๓๓.๑๙) ลดลงเหลือ ๒,๐๗๘,๑๗๒ ไร่ (ร้อยละ ๒๕.๐๖) เนื่องจากพื้นที่ส่วนหนึ่งได้รับการพัฒนาเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่ดินประเภทส่งเสริมเกษตรกรรม (สีเขียวอ่อน) เป็นพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทานด้านตะวันตกของจังหวัดฉะเชิงเทราต่อเนื่องกับอำเภอพนสนิมคม และอำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง, ส่วนที่ดินประเภทที่พระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน (สีเหลืองมีเส้นทแยงสีเขียว) ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ด้านตะวันออกของ (EEC)

๓) พื้นที่ชุมชนชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เขตเมือง เป็นพื้นที่เพาะปลูกซึ่งไม่ให้เกิดผลผลิตที่ดีและคนในพื้นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนา โดยพื้นที่ส่วนนี้มีอยู่ประมาณ ร้อยละ ๘ หรือประมาณ ๖ แสนไร่ จะนำมาพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองประมาณ ๓ แสนไร่

โดยแบ่งเป็นประเภทศูนย์กลางพาณิชย์กรรม (สีแดง) กำหนดไว้บริเวณที่เป็นที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจย่านธุรกิจการค้า บริการที่ให้บริการ ในระดับประเทศ ภาค และจังหวัด ได้แก่ เมืองฉะเชิงเทรา เมืองชลบุรี เมืองศรีราชาแหลมฉบัง เมืองพัทยา เมืองอู่ตะเภา เมืองระยอง

ประเภทชุมชนเมือง (สีส้ม) กำหนดไว้บริเวณที่เป็นพื้นที่อยู่อาศัยหลักและแหล่งงาน ซึ่งกำหนดบริเวณที่เป็นเมืองเดิมและพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นเมืองในอนาคต เช่น เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เทศบาลเมืองพนมสารคาม เทศบาลเมืองพนสนิมคม เทศบาลเมืองศรีราชา เทศบาลนครระยอง และพื้นที่โดยรอบกลุ่มเทศบาลเมืองต่าง ๆ

ประเภทรองรับการพัฒนาเมือง (สีส้มอ่อนมีจุดขาว) กำหนดไว้บริเวณที่ต่อเนื่องกับพื้นที่เมือง เพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง ได้แก่ พื้นที่ต่อเนื่องโดยรอบศูนย์กลางหลักระดับอำเภอ และระดับตำบลต่าง ๆ

และสุดท้ายคือพื้นที่ประเภทเขตส่งเสริมพิเศษเพื่อกิจการพิเศษ (สีน้ำตาล)

๔) พื้นที่โล่งเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นพื้นที่กันชนระหว่างเขตอุตสาหกรรมและชุมชน หรือ Buffer Zone มีประมาณ ร้อยละ ๓ เช่น พื้นที่ริมแม่น้ำ ซึ่งจะกำหนดให้เป็นพื้นที่โล่ง ห้ามทำอุตสาหกรรม เพื่อไม่ให้กระทบสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่สีเขียวมีเส้นทแยงสีฟ้า กำหนดแนวขนานระยะ ๕๐๐ เมตร บริเวณริมชายฝั่งทะเล แม่น้ำ ลำคลอง และอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

๕) พื้นที่อุตสาหกรรม ซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๒ หรือประมาณ ๑.๖ แสนไร่ กำหนดระยะห่างจากพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่า ๑ กิโลเมตร จากแม่น้ำลำคลอง ห่างจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลไม่น้อยกว่า ๕๐๐ เมตร

แบ่งเป็นประเภท เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษเพื่ออุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ (สีม่วง) จำนวน ๒๓ เขต มีพื้นที่รวม ๙๐,๐๑๐ ไร่ (ร้อยละ ๑.๐๙) และพื้นที่ประเภทพัฒนาอุตสาหกรรม (สีม่วงอ่อนมีจุดขาว) พื้นที่เดิม ๒๕๙,๗๖๙ ไร่ (ร้อยละ ๓.๑๓) เพิ่มขึ้นเป็น ๓๓๔,๘๔๔ ไร่ (ร้อยละ ๔.๐๔) เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากเขตส่งเสริมฯ และเป็นอุตสาหกรรมเดิมในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและระยองเป็นหลัก เช่น บริเวณพานทอง อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีเชื่อมต่อกับพื้นที่อำเภอบางพลี อำเภอนิคมพัฒนา พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง หากพิจารณาเฉพาะในพื้นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม ร้อยละ ๒ พบว่า

๑) ผังเมืองใหม่มีการปรับเป็นสีม่วงทั้งหมด ร้อยละ ๑๐๐ และสามารถจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมได้ เช่น กรณีนิคมอุตสาหกรรม WHA, นิคมอุตสาหกรรมบึงทอง (โครงการ ๖) นิคมอุตสาหกรรมหลักชัย เป็นต้น

๒) เปลี่ยนสีผังเมืองเดิมจากสีเขียวเป็นสีม่วง ร้อยละ ๘๐ พบว่านิคมอุตสาหกรรมที่จะตั้งขึ้นได้ เช่น นิคมอุตสาหกรรมโรจนะหนองใหญ่ และนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้ (ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รายงานฉบับนี้จะพิจารณาในหัวข้อที่ ๔ ต่อไป) เป็นต้น

๓) ยังคงผังเมืองสีเขียวไม่เปลี่ยนสีผังเมืองเป็นม่วง ส่วนใหญ่คือพื้นที่ในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ติดริมฝั่งแม่น้ำ และส่งผลให้ภาคเอกชนที่ยื่นขอจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ๘ แห่งในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC ไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งโครงการได้ เช่น โครงการของนิคมอุตสาหกรรมดับบลิวเอชเอ (WHA) ขนาดพื้นที่ ๔๐๓ ไร่ จังหวัดชลบุรี โครงการสวนอุตสาหกรรม ๓๐๔ อินดัสเตรียล พาร์ค ๒ ขนาดพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และโครงการบางจากขนาดพื้นที่ ๕,๘๐๐ ไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น

๔) ในภาคตะวันออกของประเทศไทยมีนิคมอุตสาหกรรมจำนวน ๓๒ แห่งที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แบ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมของรัฐจำนวน ๒ แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง นอกนั้นนิคมอุตสาหกรรมที่เหลือเป็นของภาคเอกชนทั้งหมด

นอกจากนั้นแล้วในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมโยธาธิการและผังเมืองอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำร่างผังเมืองอำเภอ ซึ่งเป็นผังเมืองที่จะลงรายละเอียดเพิ่มขึ้นจากแผนผังเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยจัดทำทั้งหมด ๓๐ ผังเมือง ครอบคลุม ๓๐ อำเภอ^๕ แบ่งเป็น ๑. จังหวัดชลบุรี ๑๑ อำเภอ ๒. จังหวัดฉะเชิงเทรา ๑๑ อำเภอ ๓. จังหวัดระยอง ๘ อำเภอ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนจัดทำผังเมืองตาม พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยจะรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) ให้ความเห็นชอบต่อไป

สำหรับแผนผังเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จะเป็นกรอบใหญ่ในการใช้ที่ดินเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๖ ด้าน คือ ๑.แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๒.แผนผังระบบสาธารณูปโภค ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และระบบการควบคุมและขจัดมลภาวะ ๓.แผนผังระบบคมนาคมและขนส่ง ๔.แผนผังระบบการตั้งถิ่นฐานและภูมิสังคม ๕.แผนผังระบบบริหารจัดการน้ำ ๖.แผนผังระบบป้องกันอุบัติภัย

^๕ คลอดผังเมืองอีอีซี ๓๐ อำเภอ เตรียมประกาศใช้ปี ๖๕ , หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ทั้งนี้ผังเมือง ๓๐ อำเภอก็จะจัดทำตามแนวทางการที่แผนผังเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้ง ๖ ด้านดังกล่าว โดยจะลงรายละเอียดการใช้ที่ดินในระดับอำเภอ อาจจะเสร็จพร้อมกันและประกาศใช้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งถือเป็นการจัดทำผังเมืองรูปแบบใหม่ที่ทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทุกด้านก่อนแล้วมาลงรายละเอียด เพื่อรองรับการพัฒนาเชิงใน ๓ จังหวัด จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๘๐

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงพบข้อกังวลของประชาชนในพื้นที่บางกลุ่มต่อผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น จากการประมวลผลที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒

สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑) แม้ว่าการจัดทำผังเมืองนี้ก็เห็นความพยายามมองภาพรวมโดยเชื่อมโยงพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง แต่อีกด้านหนึ่งการกำหนดเขตพื้นที่ผังเมืองได้ทำให้พื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุด คือ ที่ดินประเภทชนบทเกษตรกรรม (พื้นที่สีเขียว) ที่ถูกเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่รองรับการพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรม (พื้นที่สีม่วง) เพิ่มขึ้น โดยพบว่าผังเมืองใหม่ที่มีอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากขึ้นในพื้นที่อีก ๑.๖ แสนไร่ ซึ่งเมื่อรวมกับพื้นที่ประมาณ ๒.๖ แสนไร่ ก็เท่ากับว่าในอนาคต ๓ จังหวัดจะมีพื้นที่อุตสาหกรรมรวมกันกว่า ๔.๒ แสนไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๔ จากผังเมืองเดิม

๒) ผังเมืองฉบับนี้เปลี่ยนจากการกำหนดพื้นที่อุตสาหกรรมที่มีกระจุกตัวเป็นการกระจายตัวไปในหลายพื้นที่ ซึ่งในระยะยาวอาจจะสร้างผลกระทบได้มากกว่าที่คาดการณ์ไว้จากปัจจุบัน

๓) ผังเมืองฉบับใหม่อนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมประชิดพื้นที่ริมน้ำที่มีความเปราะบางของระบบนิเวศและเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน ยกตัวอย่างกรณีผังเมืองเดิมจังหวัดฉะเชิงเทรา มีข้อกำหนดกีดกันก่อสร้างใด ๆ ระยะ ๑,๐๐๐ เมตรจากแม่น้ำบางปะกง แต่ผังเมืองฉบับนี้มีข้อกำหนดในการทำประโยชน์และห้ามก่อสร้างโรงงานระยะ ๕๐๐ เมตร แต่ก็เปิดช่องให้สร้างโรงงานที่ไม่ใช่สายการผลิตในระยะตั้งแต่ ๒๐๑-๕๐๐ เมตรได้เช่นเดียวกัน

๔) ที่ดินประเภทชุมชนชนบท (สีเหลืองอ่อน) โดยกำหนดเป็นพื้นที่ชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน จากประกาศ ข้อ ๑๔ วรรคแรก กำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้เพื่อการอยู่อาศัย เกษตรกรรม สถาบันราชการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และกิจการอื่นเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดจะพบว่า มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับ ๗ ประเภทอุตสาหกรรมเท่านั้น ได้แก่ การทำเหมืองใต้ดิน เหมืองแร่ตะกั่วและสังกะสี การถลุงแร่ด้วยสารละลายเคมีในชั้นใต้ดิน อุตสาหกรรมผลิตเหล็กขั้นต้น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โรงงานฝังกลบของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม โรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้า และโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป ก็อาจถูกตีความว่า ไม่เข้าข่ายห้ามดำเนินการและรุคืบมาประโยชน์จากพื้นที่ประเภทนี้ในอนาคต

๕) ผังเมืองใหม่สามารถเปิดช่องให้อุตสาหกรรมขยายตัวไปในหลายพื้นที่ จะทำให้ผู้ประกอบการมีความเสี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับการคัดค้านของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ แทนที่รัฐบาลจะเร่งขยายอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีศักยภาพกลับกลายเป็นว่าต้องมาแก้ปัญหาความขัดแย้งแต่ละพื้นที่เพิ่มขึ้น เช่น กรณีการเปลี่ยนแปลงผังเมืองและเป็นผลให้ที่ดินซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำสำคัญอย่างพื้นที่บริเวณต้นน้ำคลองระบม ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่เกษตรกรรม เช่น พื้นที่บริเวณรอยต่อ จังหวัดฉะเชิงเทรา-ชลบุรี กลายเป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม หรือการเปลี่ยนผังเมืองบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำนครนายก บริเวณ ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์พื้นที่ในการทำนามาต่อเนื่องเป็นเวลาหลายสิบปี ให้เป็นพื้นที่สีขาวที่ไม่ถูกกำหนดประเภทที่ดิน เป็นต้น

๔.๓ กรณีศึกษา บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

กรณีศึกษาพื้นที่ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบเร่งด่วน : บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

สำหรับในหัวข้อนี้จะเป็นการพิจารณากรณีศึกษาพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบระยะยาว โดยคณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำฯ ได้เลือกพื้นที่บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่หลักในการศึกษา

ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการยื่นหนังสือของประชาชนในเครือข่ายรักแม่พระธรณี จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อวุฒิสภาเพื่อให้ตรวจสอบกรณีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยหนึ่งในพื้นที่นั้นคือตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นพื้นที่ก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี ที่ประชาชนบางกลุ่มประสบปัญหาเรื่องการต้องถูกย้ายออกจากที่ดินที่ครัวเรือนตนเองได้เช่าประกอบอาชีพอยู่ แม้ว่าจะยังไม่หมดสัญญาเช่าแต่อย่างไร แต่เจ้าของที่ดินได้บอกเลิกสัญญาเช่าและแจ้งให้ย้ายออกเนื่องจากได้ขายที่ดินแล้ว

๔.๓.๑ รู้จักบ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชุมชนตำบลเขาหิน เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มริมน้ำบางปะกง เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มริมน้ำบางปะกง อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเพียง ๒๐ กิโลเมตรตามลำน้ำ เป็นระบบนิเวศสามน้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็มสลับกัน เป็นพื้นที่รับน้ำขึ้นน้ำลง มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๑ ถึง ๒ เมตร ทั้งยังเป็นแหล่งป่าจากผืนใหญ่ที่สุดในลุ่มน้ำบางปะกง จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านสามารถทำนาในช่วงน้ำจืดและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในช่วงน้ำเค็ม บางส่วนทำประมงพื้นบ้าน บางส่วนทำดับจากมุงหลังคาขายเป็นทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม

ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินและสภาองค์กรชุมชนตำบลเขาหิน (กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓) ระบุว่า

- ตำบลเขาหิน อยู่ห่างจากอำเภอบางปะกง ๒๒ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ ๔๒ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๑๔,๔๒๐ ไร่

- เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมมีคลองธรรมชาติจำนวนมากหลายสายไหลผ่าน มีแม่น้ำบางปะกงไหลขนานกับตำบล

- แบ่งเขตการปกครอง เป็น ๗ หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ ๑ บ้านท่าข้าม หมู่ ๒ บ้านคลองสามชั้น , หมู่ ๓ บ้านท่าตาเถร , หมู่ ๔ บ้านเกาะกลาง , หมู่ ๕ บ้านต้นกรอก , หมู่ ๖ บ้านปากคลองอ้อมใหญ่ , หมู่ ๗ บ้านหลังเขาดิน

- มีประชากรทั้งสิ้น ๒,๕๕๔ คน ๕๓๔ ครัวเรือน ในจำนวนนี้มีผู้พิการทั้งหมด ๖๔ คน ผู้สูงอายุ ๔๙๖ คน

- ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๙๕ มีไฟฟ้าและน้ำประปาเข้าถึง

- ชาวบ้านประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา รับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม

- ตำบลเขาดินมีพื้นที่ทำนาประมาณ ๑,๘๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ฝั่งทิศเหนือของมอเตอร์เวย์หรือฝั่งเขาดิน

- เดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน ปลุกข้าวพันธุ์ปทุมธานี ๑ เกษตรกรบางส่วนขายข้าวให้กรมการข้าวเพื่อทำเมล็ดพันธุ์ (ปี ๖๒ ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำนาเนื่องจากประสบปัญหาน้ำเค็มหนุนสูง)

- เดือนมกราคม - เมษายน เป็นช่วงน้ำกร่อยและน้ำเค็มจะเลี้ยงปูหรือกุ้งก้ามกราม

- มีโรงเรียน ๔ แห่ง คือ โรงเรียนวัดเขาดิน (อนุบาล ๑ - มัธยมศึกษาปีที่ ๓) จำนวนนักเรียน ๒๐๐ กว่าคน โรงเรียนบ้านหัวสวน โรงเรียนประกอบราษฎร์บำรุง โรงเรียนจันทร์เจริญ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเขาดิน จำนวนเด็กเล็กประมาณ ๓๐ คน

- วัด ๑ แห่ง คือ วัดเขาดิน และศาลเจ้า ๑ แห่ง คือ ศาลเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก

- มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาดิน จำนวน ๑ แห่ง

- มีคลองธรรมชาติ จำนวน ๔ สาย คือ คลองใหม่ หมู่ ๒, คลองตาลอย หมู่ ๗, คลองตาดอน หมู่ ๖, คลองเจ๊กปัด หมู่ ๕

- มีถนนกรุงเทพ-ชลบุรีสายใหม่ (มอเตอร์เวย์) ตัดผ่านผ่ากลางตำบล

- พื้นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมอยู่ฝั่งตรงข้ามกับวัดเขาดิน (ฝั่งขาเข้าจากชลบุรี)

ต่อมาภายหลังได้มีการประกาศใช้แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสีของพื้นที่ภายในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี จากพื้นที่สีเขียวเปลี่ยนเป็นพื้นที่สีม่วง เกิดจากการที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ประชุมหารือร่วมกันถึงบริเวณพื้นที่ดังกล่าว และเห็นว่าในปัจจุบันตำบลเขาดินมีพื้นที่ทั้งสิ้น ๑๔,๔๒๐ ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินใน ๓ ลำดับแรก^๖ ได้แก่

^๖ ข้อมูลภูมิสารสนเทศและการสำรวจ กรมพัฒนาที่ดิน

๑) สถานที่เพาะเลี้ยงปลา (๕,๒๙๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๓)

๒) ป่าชายเลนสมบูรณ์ (๒,๐๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๒)

๓) นาข้าว (๑,๘๙๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๔)

รวมพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ตำบลเขาหิน ๖,๔๒๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕๔

ปัญหาที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงที่สำคัญ ได้แก่

๑) ปัญหาดินเค็ม เป็นดินที่มีเกลือที่ละลายน้ำได้เป็นองค์ประกอบ มีอยู่ในปริมาณสูงจนเป็นอันตรายต่อพืชที่ปลูก โดยเฉพาะพื้นที่น้ำทะเลท่วมถึงหรือเคยท่วมถึงมาก่อน

๒) ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินเสื่อมลง อันเนื่องมาจากการใช้พื้นที่ทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยขาดการบำรุงรักษาเท่าที่ควร ทำให้ดินเกิดเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ได้ง่าย โดยเฉพาะชุดดินที่ ๓ ด้วยพืชที่เหมาะสมกับการปลูกดินชุดที่ ๓ มีอยู่จำกัด จึงทำให้มักเกิดการขาดธาตุอาหารบางชนิด จากการปลูกพืชชนิดเดิมอย่างต่อเนื่อง

ส่วนข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขต ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวในระดับน้อย โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยไม่เกิน ๔๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยได้ให้เหตุผลจากปัญหาการน้ำเค็มที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตและปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินเสื่อมลง ลักษณะของทั้ง ๒ พื้นที่ มีความเหมาะสมในการเป็นเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเป็นเขตเพาะเลี้ยงกุ้ง ในระดับปานกลางถึงสูง สาเหตุที่เขตตำบลเขาหินแม้ว่าจะอยู่ใกล้แม่น้ำบางปะกงแต่ไม่มีความเหมาะสมในระดับสูงที่สุด เนื่องจากผลของน้ำทะเลหนุนอาจส่งผลต่อผลผลิต และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ต้องมีกระบวนการจัดการที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพน้ำ จึงจะให้ผลผลิตเป็นไปตามที่ตลาดต้องการ^๗

๔.๓.๒ ปัญหาร้องเรียนต่อวุฒิสภา

เป็นกรณีการกว้านซื้อที่ดินโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC

ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ชาวบ้านใน ๔ หมู่บ้าน ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ราว ๕๗ ครอบครัว ได้ถูกยกเลิกสัญญาเช่าที่ดินอย่างกะทันหันและกลายเป็นผู้ไร้ที่ดินอยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยไม่ทันตั้งตัว เมื่อเจ้าของที่ดินได้ขายที่ดินให้กับผู้ประกอบการเอกชนรายใหญ่ที่เข้ามากว้านซื้อที่ดิน และมีการร้องเรียนสู่หน่วยงานรัฐต่าง ๆ หนึ่งนั้น คือ วุฒิสภา ให้เข้าไปร่วมตรวจสอบกรณีดังกล่าว

ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ชาวบ้านกลุ่มนี้ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง บางครอบครัวเช่าที่ดินมาเป็นระยะเวลา ๕๐-๖๐ ปี ตั้งแต่รุ่นพ่อมาถึงรุ่นลูก ตั้งเดิมนั้นคนตำบลเขาหินมีที่ดินสำหรับครอบครัวในการทำมาหากิน แต่ต้องสูญเสียที่ดินไปตั้งแต่เมื่อประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

การสูญเสียที่ดินของรุ่นบรรพบุรุษเกิดจากการนำที่ดินไปจำนองขายฝากกับนายทุนเงินกู้ยืมในระบบ ในที่สุดก็กลายเป็นเหยื่อของนายทุนเงินกู้ จากนั้นสินหลักหมื่นกลายเป็นหลักแสนจากค่าดอกเบี้ยยี่สิบที่ชูดรีดเอาไรต์เอาเปรียบ จนถูกยึดที่นาในที่สุด เพราะไม่สามารถหาเงินจำนวนมากไปไถ่ถอนที่นาได้ ลูกหลานจึงกลายเป็นชาวนาไร้ที่ดินและต้องเช่าที่ดินทำกินจากนั้นเป็นต้นมา

^๗ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จนกระทั่งรัฐบาลประกาศนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ได้เป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการพุ่งขึ้นของราคาที่ดิน และเกิดการกว้านซื้อที่ดินของนักลงทุนที่ต้องการสร้างนิคมอุตสาหกรรม

การเข้ามากว้านซื้อที่ดินในตำบลเขาหิน เริ่มขึ้นเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อเนื่องต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยอ้างว่าจะสร้างเป็นศูนย์การค้าและมหาวิทยาลัย และชาวบ้านมาทราบภายหลังว่าจะมีการจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมฉะเชิงเทรา บลูเทค ซิตี้ ของบริษัทดับเบิลพี แลนด์ จำกัด มีข้อมูลในระดับพื้นที่ว่าบริษัทได้ซื้อที่ดินไปแล้วราว ๒,๘๐๐ ไร่ จากเป้าหมาย ๔,๕๐๐ ไร่ และขณะนี้ได้เริ่มดำเนินการไถปรับพื้นที่ ถมดิน และก่อสร้างอาคาร

กลุ่มผู้เดือดร้อนแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ผู้ที่จจะไร่ที่อยู่อาศัย ถูกไล่รื้อ และให้ออกจากที่ดินทำกิน และมีความกังวลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ ๒ ยังคงมีที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยแต่อาจจะกลายเป็นผู้ไร้ที่ดินในอนาคต

กลุ่มที่ ๓ เป็นกลุ่มที่อยู่ตำบลข้างเคียง กลุ่มนี้มีความกังวลเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและจะเป็นพื้นที่เป้าหมายในการขยายนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมาตรการขึ้นมารองรับหรือแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและเป็นธรรมกับชาวบ้านแต่อย่างใด

ภาพที่ ๘ พื้นที่เป้าหมายในการลงทุนในโครงการ (๑) “บลูเทค ซิตี้” จังหวัด

ภาพที่ ๙ พื้นที่เป้าหมายในการลงทุนในโครงการ (๒) “บลูเทค ซิตี้” จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลจากสภาพองค์กรชุมชนตำบลเขาหิน ระบุว่า

๑) กลุ่มผู้เดือดร้อนกลุ่มที่ ๑ คือ ครัวเรือนที่ไร้ที่อยู่อาศัยเพราะที่ดินถูกเปลี่ยนมือไป ไม่ว่าจะเป็นในกรณีขายไปเองหรือเช่าอยู่และเจ้าของที่ดินได้ขายไป รวม ๓๗ ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบไม่มีที่อยู่อาศัยที่ดินทำกิน ปัจจุบันในกลุ่มนี้ทางโครงการ บลูเทค ซิตี้ ได้ให้การช่วยเหลือรวม ๑๔ ครัวเรือน โดยเข้าไปอยู่ในที่ดินที่ทางโครงการจัดสรรให้เช่า

ปัจจุบันยังคงมีครัวเรือนที่ประสบความเดือดร้อนโดยตรงจากทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน รวม ๒๓ ครัวเรือน ปัญหาสำคัญ คือ ไร้ที่อยู่ที่ทำกิน พบว่าประกอบด้วยหมู่ที่ ๑ ได้รับผลกระทบ จำนวน ๒ ครัวเรือน หมู่ที่ ๒ จำนวน ๘ ครัวเรือน หมู่ที่ ๔ จำนวน ๙ ครัวเรือน หมู่ที่ ๕ จำนวน ๑ ครัวเรือน หมู่ที่ ๖ จำนวน ๑ ครัวเรือน หมู่ที่ ๗ จำนวน ๒ ครัวเรือน โดยครัวเรือนในกลุ่มนี้ได้มีการเช่าที่ดินในพื้นที่ที่จะกลายเป็นพื้นที่โครงการฯ ในอนาคต ทำให้ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน

๒) กลุ่มที่มีที่ดินแต่กำลังจะขายให้ทางโครงการ ประมาณ ๒๔ ครัวเรือน พบว่าจำนวนหนึ่งเป็นที่ดินติดจำนอง

๓) กลุ่มที่กังวลถึงผลกระทบทางอ้อมพบรวม ๑๓๐ ครัวเรือน พบปัญหาเรื่องอาชีพ การทำนา และที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในอนาคต โดยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรทั้งปลูกข้าวและเลี้ยงปลา

๔) ตัวอย่างเช่น กรณีนายสายชล เจริญศรี ชาวบ้าน หมู่ ๒ ให้ข้อมูลว่า “มีที่ดินที่ถือครองเป็นโฉนดเพียงแค่ ๓ ไร่แต่ที่ดินทำกิน ๔๐ ไร่ นั้นเช่าทั้งหมด และสามารถทำกินได้อีก ๕ ปี นับจากปี ๖๒ แต่พื้นที่ดังกล่าวก็มีการปักป้าย แสดงสิทธิ์ของบริษัทดับบลิวพี แลนด์ไปแล้ว โดยเตรียมพื้นที่เป็นนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ผลิตรถยนต์ไฟฟ้าหรืออีโคคาร์ และแบตเตอรี่”

๔.๓.๓ โครงการบลูเทค ซิตี้

โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้^๔ ของบริษัทดับเบิลพีแลนด์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในหมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๔ เท่านั้น โดยอยู่ฝั่งถนนมอเตอร์เวย์หากมาจากจังหวัดชลบุรี มีพื้นที่โครงการประมาณ ๑,๘๔๕ ไร่

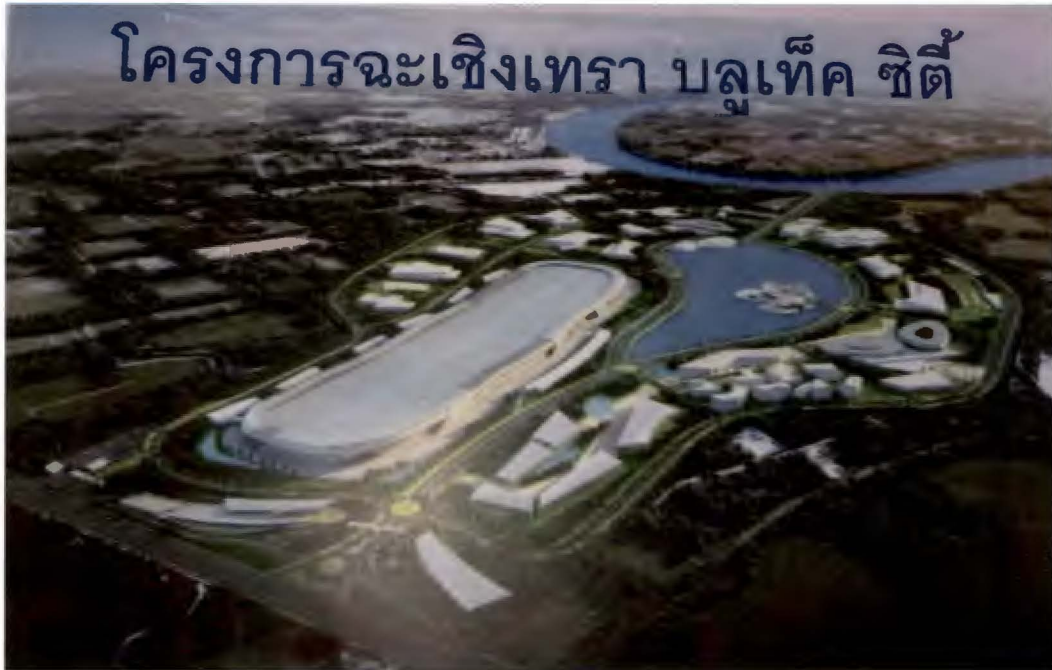
โดยโครงการได้ดำเนินการรวบรวมพื้นที่จากเจ้าของที่ดินที่ขายที่ดินให้บริษัท ทั้งนี้ปัจจุบันยังมีได้ดำเนินการขอจัดตั้งเป็นเขตอุตสาหกรรมหรือประกาศการก่อสร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรมแต่ประการใดเพราะยังอยู่ระหว่างการรวบรวมที่ดินเท่านั้น มีเพียงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุน “โครงการสนับสนุนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม New S-Curve และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง” ระหว่างสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเท่านั้น

บันทึกข้อตกลงจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อจัดหาพื้นที่เหมาะสมสำหรับโครงการร่วมผลักดันให้นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ บรรลุวัตถุประสงค์โดยเร็ว และส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการให้เกิดการลงทุนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเริ่มดำเนินการโครงการ "Quick Win" เป็นโครงการแรกภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ส่วนการใช้ชื่อ “โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมฉะเชิงเทรา บลูเทค ซิตี้” เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าใจเท่านั้น

ภาพที่ ๑๐ ภาพข่าวการตั้งนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี้

^๔ ข้อมูลจากการประชุมของคณะกรรมการร่วมกับผู้แทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเรียบเรียงข้อมูลบางส่วนจากบันทึกการประชุมคณะกรรมการอุตสาหกรรม สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน , ๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ , ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ อาคารรัฐสภา เกียกกาย

ภาพที่ ๑๑ แผนผังโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ชิตี

แผนลงทุนเดิมในนิคมฯ บลูเทค ชิตี

ขนาดพื้นที่ 3 พันไร่ เป็นลงทุนกว่า 1 แสน ล้านบาท

- ระบบกักเก็บพลังงาน ESS (Energy storage system) สำหรับรถยนต์ไฟฟ้า อุปกรณ์ในชีวิตประจำวัน อุปกรณ์ในที่อยู่อาศัย อุปกรณ์สถานีอัดประจุไฟฟ้า
- โรงงานผลิตรถยนต์ไฟฟ้า MINE Mobility O 2563 จำนวน 5 พันคัน/ปี เป้าหมาย 2 หมื่นคัน/ปี
- โรงงานผลิตเรือไฟฟ้า ลงทุน 1 พันล้านบาท ส่วนในปี 2562 จำนวน 20 ลำ และปี 2563 จำนวนอีก 34 ลำ
- โรงงานไบโอเคมีคอล ลงทุน 2 พันล้านบาท
- โรงงานผลิตแบตเตอรี่ลิเทียม กำลังผลิต 1 GWh ลงทุน 4-5 พันล้านบาท
- โรงงานไฮโดรเจน
- โรงงานผลิตแผ่นอะลูมิเนียม
- โรงงานบรรจุภัณฑ์
- โรงงานอิเล็กทรอนิกส์
- ศูนย์วิจัยและพัฒนา
- ศูนย์แสดงรถยนต์ไฟฟ้า

เกิดการจ้างงาน 20,000 ตำแหน่ง

ภาพที่ ๑๒ แผนลงทุนในโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ชิตี

กระบวนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจะมีขั้นตอนและการดำเนินการจากที่ผู้พัฒนาโครงการยื่นคำขอจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมโดยมีรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) มาพร้อมด้วย ซึ่งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจะพิจารณาคำขอจัดตั้งนิคมฯ และพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง หากโครงการมีความเป็นไปได้ตามหลักเกณฑ์จะเสนอให้คณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) พิจารณาเห็นชอบต่อไป ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ก็จะส่งคืนให้ผู้พัฒนาโครงการ

ทั้งนี้ ขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในกรณีเห็นชอบ คณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จะแจ้งผลการพิจารณาและจัดทำสัญญาาร่วมดำเนินงาน รวมทั้งให้ผู้พัฒนาโครงการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) พิจารณาอนุมัติการจัดตั้งโครงการ และจัดทำประกาศเขตนิคมอุตสาหกรรมต่อไป

หลักเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

- พื้นที่โครงการจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและนโยบายการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม

- การได้มาซึ่งที่ดินและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
- ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ
- ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและการยอมรับของชุมชน
- ศักยภาพและความพร้อมของผู้พัฒนา
- การพัฒนาโครงการจะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขของคณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

ภายหลังหากจัดตั้งโครงการแล้วเสร็จ ในพื้นที่จะมีการตั้งโรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า Electric Vehicle (EV) และชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมอุปกรณ์จัดเก็บพลังงานไฟฟ้าที่มีความจุสูง Energy Storage System (ESS) และชิ้นส่วนวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์สำหรับสถานีอัดประจุไฟฟ้าแก่ยานยนต์ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เพื่อใช้กับเครือข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะและอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการดำเนินการร่วมกันของบริษัทดับเบิลพี แลนด์ จำกัด กับบริษัทพลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) ที่เป็นผู้พัฒนาโครงการ

ปัจจุบันบริษัทยังไม่มีดำเนินการใด ๆ จนกว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA) จะได้รับความเห็นชอบตามกระบวนการขั้นตอนจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้วเท่านั้น

โดยบริษัทดับเบิลพีแลนด์เป็นบริษัทผู้พัฒนาพื้นที่ โดยมีหน้าที่รวบรวมที่ดินเพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ส่วนบริษัทพลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทผู้ลงทุน ซึ่งเป็นบริษัทที่ผลิตแหล่งพลังงานทางเลือกและเป็นผู้นำด้านการผลิตแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน รายแรกและรายใหญ่ที่สุดของประเทศไทย โดยมีการทำ MOU ร่วมกัน หากนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซีดี

เกิดขึ้น บริษัทพลังงานบริสุทธ์ฯ จะเป็นบริษัทแรกที่เข้ามาลงทุนโครงการผลิตแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน ซึ่งเป็นการลงทุนร่วมกันของทั้งสองบริษัท

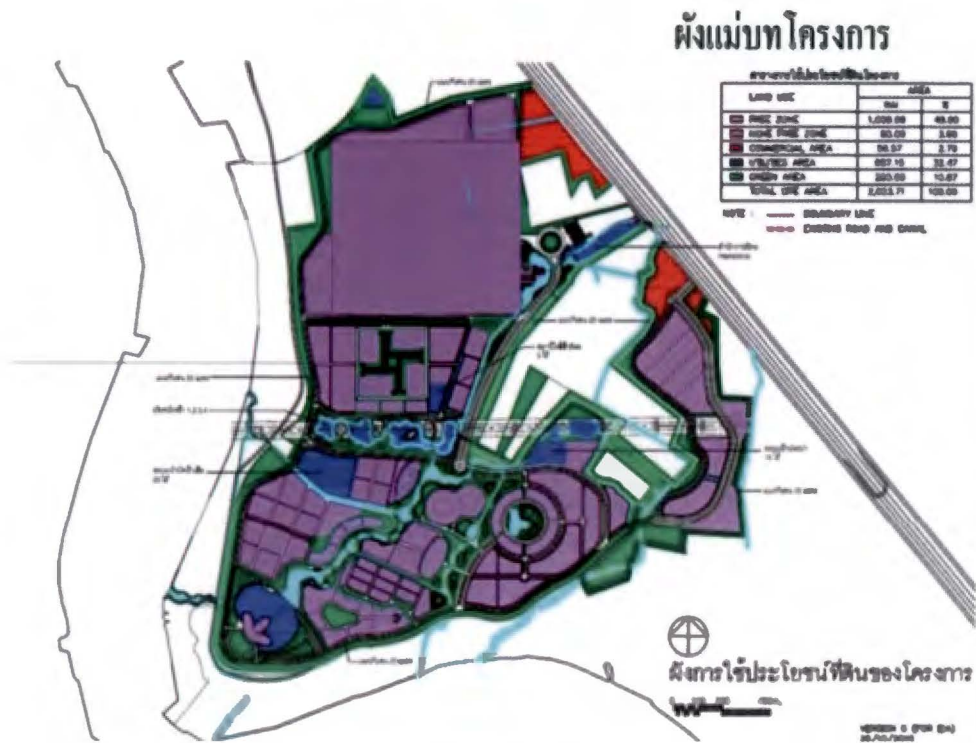
ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้แผนผังการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่าที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรง คือ มีการกำหนดพื้นที่ระยะห่างจากริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง ๒๐๐ เมตร ให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ห้ามตั้งสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งพื้นที่ตั้งแต่ ๒๐๑-๕๐๐ เมตร ห้ามตั้งโรงงานอุตสาหกรรม แต่สร้างอาคารอื่นได้ตามที่กำหนดไว้ ทำให้พื้นที่โดยรวมของ “โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมฉะเชิงเทรา บลูเทค ซิตี้” ลดเหลือ ๑,๒๐๐ ไร่

โดยเป็นการปรับนำพื้นที่สีเขียวเดิมที่อยู่ภายในนิคมอุตสาหกรรมให้มาอยู่ในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำในช่วง ๒๐๐ เมตรแรก และในส่วนพื้นที่ ๒๐๑-๕๐๐ เมตร จากชายฝั่งที่กฎหมายห้ามสร้างโรงงานอุตสาหกรรมก็จะนำไปสร้างศูนย์วิจัยพัฒนา และศูนย์การเรียนรู้ในอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า ส่วนพื้นที่ที่เหลือก็จะนำไปสร้างโรงงานตามเดิม

สำหรับโรงงานที่จะตั้งในนิคมอุตสาหกรรมมี ๔ โรงงาน ได้แก่ ๑. โรงงานผลิตแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน เพื่อใช้เป็นแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า ๒. โรงงานประกอบรถยนต์ไฟฟ้า ๓. โรงงานประกอบเรือไฟฟ้า ๔. โรงงานผลิตระบบกักเก็บพลังงาน โดยการก่อสร้างตัวอาคารโรงงานจะก่อสร้างเป็นอาคารในรูปแบบใหม่ที่ดูสวยงาม เป็นซิลิคอนวัลเลย์ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายสมาร์ทซิตี้ ของจังหวัดฉะเชิงเทรา จากริมฝั่งลำน้ำบางปะกงจรดถนนมอเตอร์เวย์สาย ๗ กรุงเทพฯ-พัทยา

ส่วนแนวทางการดำเนินงานหลังจากนี้จะเข้าสู่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมตามข้อกำหนดของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มาแล้ว ๓ ครั้ง ทั้งนี้ คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อไป

สำหรับการแก้ไขปัญหาการร้องเรียน พบว่าเป็นกรณีในส่วนของการปรับถมพื้นที่เพื่อสร้างเป็นลานจอดรถและทำเป็นโกดังเก็บสินค้าเท่านั้น ซึ่งไม่ต้องผ่านกระบวนการทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จำนวน ๒๕๐ ไร่ โดยได้รับการอนุญาตจากทางหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างถูกกฎหมาย

ภาพที่ ๑๓ ผังแม่บทโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ซิตี

สำหรับการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนพบว่า เป็นกรณีในส่วนของ การปรับพื้นที่เพื่อสร้างเป็นลานจอดรถและทำเป็นโกดังเก็บสินค้าเท่านั้น ซึ่งไม่ต้องผ่านกระบวนการทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จำนวน ๒๕๐ ไร่ โดยได้รับการอนุญาตจากทางหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ในกรณีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อศึกษากรณีการจัดตั้งโครงการนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี พบว่า ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๒ บริษัท ได้มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อศึกษากรณีการจัดตั้งโครงการนิคมอุตสาหกรรมบลูเทค ซิตี อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้มีการดำเนินการจัดเวทีการประชุมรับฟังความคิดเห็นและกำหนดขอบเขตแนวทางการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเสร็จแล้ว มีข้อเสนอแนะจากชุมชนในประเด็นต่าง ๆ เช่น แนวทางในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การคมนาคมขนส่ง การจัดการสิ่งแวดล้อมทางน้ำ การจัดการมูลฝอยและกากของเสีย คุณภาพอากาศ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย ระบบสาธารณสุข การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

กลุ่มผู้เข้าร่วม คือ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียหรือได้รับผลกระทบในรัศมี ๕ กิโลเมตร กว่า ๑,๐๐๐ คน รวม ๑๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลตำบลท่าข้าม เทศบาลตำบลบางปะกง เทศบาลตำบลบางปะกงพรหมเทพรังสรรค์ เทศบาลตำบลบางวัวฉนวนรักษ์ เทศบาลตำบลบางวัว เทศบาลตำบลท่าสะอ้าน เทศบาลตำบลบางสมัคร องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหิน องค์การบริหารส่วนตำบลบางผึ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจอก องค์การบริหารส่วนตำบลบางเกลือ อำเภอบางปะกง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองบ้านโพธิ์ เทศบาลตำบลแสนภูดาช อำเภอบ้านโพธิ์

จังหวัดฉะเชิงเทรา และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลอยบางหัก องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบางพลี จังหวัดชลบุรี

ทั้งนี้ พบว่าประเด็นสำคัญในเวทีดังกล่าวที่ชาวบ้านมีความกังวลใจ คือ

๑) ความกังวลถึงเรื่องคลองเดิมในพื้นที่ก่อตั้งนิคมฯ ที่จะถูกถมหรือเปลี่ยนแปลงสภาพหรือไม่

๒) แนวทางการกำจัดของเสียจากกากอุตสาหกรรม โดยเฉพาะแบคทีเรียที่ใช้แล้วหมดอายุ

๓) ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ภายในนิคมอุตสาหกรรมว่าจะนำมาจากไหน หลังจากสถานการณ์น้ำดิบต้นทุนในพื้นที่ไม่เพียงพออยู่ในขณะนี้

๔) น้ำเสียจากการบำบัดแล้วส่วนเกินอีกร้อยละ ๘๕ จะนำไปทิ้งที่ใด

๕) การกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกกฎหมายจะอย่างไร เนื่องจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทั้งจังหวัด ยังมีการดำเนินการกันอย่างไม่ถูกต้อง

๖) การลดปัญหาน้ำท่วมจากน้ำทะเลหนุนจะอย่างไร หากมีการใช้พื้นที่เคยรับน้ำเป็นพื้นที่จัดตั้งโรงงาน

๗) มีการเร่งรัดขอให้เริ่มทำ EHIA หรือกระบวนการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่ในโครงการ ตามที่ผู้พัฒนาพื้นที่เสนอไว้ในรายงานทั้งที่ตามกฎหมายไม่ได้กำหนดให้อุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องทำ

๘) ความกังวลต่อปัญหาด้านการจราจร ที่เส้นทางคมนาคมเดิมในพื้นที่ยังมีความคับแคบ

๙) บางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน

๑๐) การพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน การรับคนพื้นที่เข้าทำงานเป็นลำดับแรก

ทั้งนี้ รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจะต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจำนวน ๓ ครั้ง (ค.๑ ค.๒ และ ค.๓) และเสนอต่อการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยต่อไปเพื่อพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอน

๔.๓.๔ มาตรการการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ผ่านมา

จากการจัดประชุมของคณะอนุกรรมการพบว่า แต่ละภาคส่วนได้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

๔.๓.๔.๑ บริษัทดับเบิลพีแลนด์

๑) ทางบริษัทได้มีการจัดพื้นที่จำนวน ๑๒ ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามถนนของที่ดินเดิม จัดแบ่งพื้นที่แปลงละ ๕๐ ตารางวา รวมทั้งสิ้น ๕๐ แปลง เพื่อให้ชาวบ้านที่ไม่สามารถหาที่อยู่ใหม่ได้เช่า หรือผ่อนซื้อในราคาถูก โดยหากจะเช่าจะคิดอัตราค่าเช่าวันละ ๑๐ บาทหรือเดือนละ ๓๐๐ บาท หรือหากผ่อนซื้อจะเก็บในอัตรา ๓ พันบาทต่อเดือน โดยปลอดดอกเบี้ยเป็นเวลา ๑๐ ปี ซึ่งหากชาวบ้านบางรายไม่มีเงินสร้างบ้าน ทางบริษัทก็จะ

สร้างบ้านให้ในส่วนของเงินค่าเช่าจะนำไปใช้ในการดูแลด้านสาธารณสุขโรค โดยไม่นำเงินค่าเช่ากลับมาয়โครงการแต่อย่างใด

๒) ปัจจุบันมีชาวบ้านเพียง ๑๔ ครัวเรือนไปอยู่อาศัย ส่วนครัวเรือนอื่น ๆ จากการสอบถามของสภาองค์กรชุมชนตำบลเขาหิน พบว่ามีกฎระเบียบกำหนดหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิต แม้ว่าค่าเช่าจะถูกแต่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตเดิมของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งบางครัวเรือนให้ข้อมูลว่าตั้งอยู่ใกล้กับพื้นที่วางท่อแก๊สเกรงว่าจะเกิดอันตราย จึงทำให้มีผู้ไปอยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่มากนัก

ภาพที่ ๑๔ การรับฟังความคิดเห็นในการก่อสร้างโครงการนิคมอุตสาหกรรม บลูเทค ซิตี้

๔.๓.๔.๒ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)

- ๑) ภารกิจของสถาบัน คือ การลดความเหลื่อมล้ำในเรื่องที่ดินทำกิน
- ๒) จากการสำรวจของสถาบันพบว่า ในพื้นที่ตำบลเขาหิน อำเภอบางปะกง มีครัวเรือนเดือดร้อนเร่งด่วนจำนวน ๒๐ ครัวเรือน ที่ไม่มีที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นผลมาจากการตั้งโยกย้ายออกจากที่เดิมเดิมที่มีการเช่าที่ดินประกอบอาชีพ ทั้งนี้จากเดิมประชากรกลุ่มนี้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืด คือ เลี้ยงกุ้ง ปู หอย เป็นหลัก
- ๓) สถาบัน ได้แก้ไขปัญหาโดยสำรวจพื้นที่แห่งใหม่ โดยได้พื้นที่ที่จะตกลงจัดสรรทำกินในอนาคตรวม ๑๓ ไร่ ราคาประเมินของบริษัทเอกชนรวม ๑๕.๘ ล้านบาท เฉลี่ยครัวเรือนละ ๒๐๐ ตารางวา รวม ๑๕ ครัวเรือน
- ๔) ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการเจรจาเพื่อตกลงซื้อขาย เนื่องจากสถาบันฯ มีงบประมาณจำกัดในการดำเนินการ ในปี ๒๕๖๓ ได้รับงบประมาณดำเนินการเพียง ๓๖ ล้านบาท เพียงเท่านั้น
- ๕) ทั้งนี้ ภายหลังตกลงซื้อขายแล้วและชาวบ้านยอมรับในการใช้ที่ดินผืนนี้ จะมีการทำสัญญากับชาวบ้านที่ประสงค์จะเช่าที่ดินต่อไป โดยคาดว่าจะเฉลี่ยไร่ละ ๘๐๐-๙๐๐ บาทต่อปี ระยะเวลา ๓๐ ปี ดอกเบี้ยร้อยละ ๓

๔.๓.๔.๓ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

- ๑) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มีบทบาทในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการมีส่วนร่วมผ่านการรวมตัวกันเป็นองค์กร เพื่อปรึกษาหารือและแสวงหาทางออกผ่านการปฏิบัติการเพื่อคลี่คลายปัญหาในท้องถิ่น ร่วมกัน รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- ๒) กรณีของพื้นที่ตำบลเขาหินนั้น ในส่วนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ใช้กลไกสภาองค์กรชุมชนในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีโครงการบ้านมั่นคงชนบทเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น
- ๓) นอกจากพื้นที่ที่ทางสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) กำลังดำเนินการอยู่ พบว่ายังมีพื้นที่ของกรมธนารักษ์ ประมาณ ๗๐ ไร่ ที่ตั้งอยู่ในหมู่ ๖ ตำบลเขาหิน อยู่แล้วที่สามารถเจรจาดำเนินการจัดสรรเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่เดือดร้อนได้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) อยู่ในระหว่างการศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้อง

หน้าว่าง

บทที่ ๕ วิเคราะห์ สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและแนวทางออกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ : เขาหิน-บลูเทค ซิตี้โมเดล

จากการพิจารณาสถานการณ์ทั้ง ๔ หัวข้อที่กล่าวมา ได้แก่ ๑) ที่มา วัตถุประสงค์ และขอบเขตการศึกษา ๒) ข้อมูลภาพรวมพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ๓) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบด้านสังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนท้องถิ่น และ ๔) กรณีศึกษาพื้นที่ซึ่งมีแนวโน้มได้รับผลกระทบเร่งด่วน : บ้านเขาหิน ตำบลเขาหิน อำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการ ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อร่วมสังเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางออกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ในที่นี้จะเรียกว่าเป็นการสร้างสรรค์ให้เกิดรูปแบบหรือแนวทาง “เขาหิน-บลูเทค ซิตี้โมเดล” ขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาดังที่กล่าว

เขาหินโมเดล

➡ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ภาพที่ ๑๕ แผนผังโมเดล “เขาหิน-บลูเทค ซิตี้”

๕.๑ การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบ

การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบในอนาคตที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่ (Scenario)

ผลจากการขยายตัวของเมืองภายหลังมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมาแล้ว อาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษสิ่งแวดล้อม และเกินกว่าศักยภาพของธรรมชาติจะสามารถฟื้นฟูสภาพให้เกิดทดแทนกลับคืนดั้งเดิมได้โดยเร็ว

ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังเป็นปัญหาที่รุนแรงและเรื้อรัง ซึ่งหากมิได้รับการแก้ไขจัดการอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นข้อจำกัดที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ความกังวลต่อการบริหารจัดการด้านมลพิษที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต ได้แก่ ปัญหามลพิษทางอากาศจากอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่, ปัญหาการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม เป็นต้น

ความเป็นไปได้ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและรอบนิคมอุตสาหกรรม

พื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม เช่นเป็นที่ตั้งชุมชนใหม่ของประชากรที่เข้ามาทำงานจากถิ่นอื่น เกิดการตั้งถิ่นฐานอย่างไม่เป็นระเบียบ และขยายตัวออกไปอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินปะปนกันระหว่างที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ อุตสาหกรรม และพื้นที่เกษตรกรรม และส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ติดตามมา

การขยายตัวของเมืองและที่อยู่อาศัย อาจทำให้เกิดการสูญเสียที่ดินของชุมชนมากขึ้น รวมถึงในเรื่องของปริมาณน้ำไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้บริโภค น้ำที่มีอยู่ถูกดึงไปใช้ในส่วน of ภาคอุตสาหกรรมปริมาณมากขึ้น

๕.๒ การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอต่อการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑) รัฐบาลต้องมีแนวทางจัดการเชิงรุกที่เน้นการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง โดยให้นำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสนอทางเลือกในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

๒) ต้องส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการวางแผนกิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม อันเป็นการสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ทั้งเขตการพัฒนาเศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่สำคัญของประเทศ

๓) ต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเชิงคุณภาพและในวิถีชีวิตจริง ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามประเมินผล สนับสนุนการดำเนินงานผ่านการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเพื่อให้เกิดการแบ่งปัน เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างสรรค์คุณค่าร่วมให้แก่สังคม รวมทั้งสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคี โดยเน้นจัดการเชิงรุกที่ควบคู่กับการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า

๔) ต้องส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการ โดยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้ประสบปัญหา ทั้งที่อยู่ต้นทางและปลายทาง รวมถึงกำกับดูแลด้านความเป็นธรรมให้กับผู้เสียประโยชน์ เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคมอันเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน

๕) ต้องมีการพัฒนาศักยภาพประชาชนเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาพื้นที่ และการเจริญเติบโตของเมือง ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนสัมพันธ์กับสุขภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอาหารที่ผลิตมาจากการเกษตรอินทรีย์ และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

๖) ต้องส่งเสริมพื้นที่สีเขียวยั่งยืนให้ได้ตามมาตรฐานสากล ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) มีการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร โดยกำหนดเป็นเขตแหล่งผลิตอาหาร (Food Zone) หรือเขตการผลิตทางการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่

๗) ต้องมีโครงการที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในการส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ โดยให้มีบทบาทและความรับผิดชอบต่อสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้ ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เป็นพลังหลักในการพัฒนาฐานรากของประเทศให้มั่นคง และสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓ “เขาดิน-บลูเทค ซิตี้โมเดล”

“เขาดิน-บลูเทค ซิตี้โมเดล” เป็นภาพฝันอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เชิงลบในอนาคตที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่ และข้อเสนอต่อการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มาออกแบบยกวางเป็นรูปแบบการวางแผนพัฒนาพื้นที่บ้านเขาดิน ต.เขาดิน อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งชุมชนต้องอยู่ร่วมกับนิคมอุตสาหกรรมฉะเชิงเทราบลูเทค ซิตี้ในอนาคตต่อไป ใน ๕ ด้านเพื่อสร้างให้เกิดการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวนโยบายเมืองนิเวศอุตสาหกรรม (Eco-town)

มีเป้าหมายสำคัญระยะยาว คือ การป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ขนาดใหญ่ในพื้นที่ EEC ผ่านการเรียนรู้จากพื้นที่บ้านเขาหิน และการวางแผนทางสร้างการมีส่วนร่วมและการยอมรับของชุมชน มีกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีคุณภาพในทุกขั้นตอน มีหลักประกันในการป้องกันและจัดการปัญหา

ยึดหลักการการทำงานร่วมกันแบบสานพลัง (Synergy) ในแนวทางประชา-รัฐที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีตัวแทนภาคประชาสังคมเข้าร่วมเป็นกรรมการระดับต่าง ๆ ในกลไกการพัฒนาและการบริหารจัดการ และมีการสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมในพื้นที่ จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังผลกระทบและปัญหามลภาวะที่อาจเกิดขึ้นจากนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ : ด้านสิ่งแวดล้อม ให้มีการกันพื้นที่ริมแม่น้ำบางปะกง/คลองอ้อม ระยะ ๒๐๐ เมตร เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม/ความสมดุลระบบนิเวศ ห้ามประกอบอุตสาหกรรมใด ๆ เด็ดขาดโดยไม่มีกรยกเว้นทุกกรณีในระยะ ๕๐๐ เมตร จากแม่น้ำบางปะกง การวางแผนทางการบริหารจัดการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะขยะ น้ำ พื้นที่สาธารณะ พัฒนาทางลอดเชื่อมระหว่าง ๒ ฝั่งมอเตอร์เวย์ (ผู้รับผิดชอบ - ท้องถิ่น ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง)

ด้านที่ ๒ : ด้านเศรษฐกิจ กำหนดเรื่องการลงทุนอุตสาหกรรมสะอาดเท่านั้น โดยเน้นการสร้างงานใหม่ให้คนในพื้นที่ เกิดการยกระดับรายได้ชุมชน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน มีการคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ที่จะเป็นห่วงโซ่ในการผลิต ที่จะ เป็นรายได้ของคนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ทุกสถานะ ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก (ผู้รับผิดชอบ - สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.))

ด้านที่ ๓ : ด้านภาคเกษตร เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเป็นเครือข่าย วิสาหกิจเพื่อร่วมจัดการและหุ้นส่วนรายได้ (ผู้รับผิดชอบ - เอกชน รัฐ เป็นพี่เลี้ยงสนับสนุน เทคโนโลยี ภาคประชาชนและชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ) การเชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงเกษตร/เชิงนิเวศ/วิถีชีวิตชุมชน

ด้านที่ ๔ : ด้านสังคม มีการพัฒนาระบบการศึกษา สร้างเครือข่ายดูแล สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการดำรงอัตลักษณ์ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม (ผู้รับผิดชอบ - ส่วนราชการ และท้องถิ่น)

ด้านที่ ๕ : ด้านการรวมกลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม-ภาคประชาชน จัดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในรูปแบบประชา-รัฐ หรือพหุภาคี มีสมาชิกคนชาติในทุกปี โดยมีกองทุนที่เป็นอิสระ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนและโดยชุมชน ทั้งในด้านการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการส่งเสริมพัฒนา ทั้งนี้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันจัดตั้งกองทุนดังกล่าวขึ้นมา ผ่านการสร้างกลไกบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ประกอบด้วยชุมชน เอกชน ภาครัฐ (ผู้รับผิดชอบ - หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง/EEC และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ในกระบวนการทำงานทั้ง ๕ ด้าน ระยะแรก ให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) เป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณจากกองทุนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็นเครื่องมือสนับสนุน นำหลักการแนวคิดข้างต้นมาศึกษาและออกแบบในรายละเอียดทั้ง ๕ ด้าน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในระยะยาวต่อไป

หน้าว่าง

บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (๒๕๖๑). แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔. (เอกสารอัดสำเนา)
- คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, (๒๕๖๓). บันทึกการประชุมคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (กพอ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันศุกร์ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓. (เอกสารอัดสำเนา)
- คณะกรรมการการอุตสาหกรรม สภาผู้แทนราษฎร, (๒๕๖๒). บันทึกการประชุมคณะกรรมการการอุตสาหกรรม สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน , ๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ , ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ อาคารรัฐสภา เกียกกาย (เอกสารอัดสำเนา)
- ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล, (๒๕๖๒) “โครงการ EEC : ความหวังใหม่ในการพลิกฟื้นวัฏจักรการลงทุน”. ในวารสาร FOCUSED AND QUICK (FAQ) ฉบับที่ ๑๕๕ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ (เอกสารอัดสำเนา)
- ปนัดดา ภู่ออม, (๒๕๖๑). EEC ภาคต่อ Eastern Seaboard ก้าวสำคัญการลงทุนไทย. (เอกสารอัดสำเนา)

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- ผู้จัดการออนไลน์. ๒ ปี EEC คืบหน้าแล้ว ๓ เฟส ผู้ประกอบการแห่ลงทุน ๖.๗ แสนราย. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/specialscoop/detail/9620000077369> (สืบค้นเมื่อมีนาคม ๒๕๖๓)
- กรุงเทพธุรกิจ. คลอดฝั่งเมืองอีอีซี ๓๐ อำเภอ เตรียมประกาศใช้ปี ๖๕. สืบค้นจาก <https://inews.bangkokbiznews.com/read/395495> (สืบค้นเมื่อมีนาคม ๒๕๖๓)
- .....

หน้าว่าง

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ภาคผนวก ก

คำสั่งแต่งตั้ง

หน้าว่าง

คำสั่งคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา
ที่ ๔๕/๒๕๖๓

เรื่อง ปรับปรุงคำสั่งตั้งคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูป
เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ในคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจน
และลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา

ตามที่คณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๖๒ เรื่องตั้งคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ คำสั่งที่ ๒๙/๒๕๖๓ เรื่องปรับปรุงคำสั่งตั้งคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ และคำสั่งที่ ๓๙/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ (เพิ่มเติม) นั้น

เนื่องจากนายสมพันธ์ เตชะอธิก อนุกรรมการ ได้ลาออกจากคณะกรรมการ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓ จึงอาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๙ และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ที่ ๒/๒๕๖๒ คำสั่งที่ ๒๙/๒๕๖๓ และคำสั่งที่ ๓๙/๒๕๖๓ ในส่วนขององค์ประกอบคณะกรรมการ ดังนี้

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์
๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ
๓. นายไชยวัฒน์ สุโขทัยน

ประธานที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

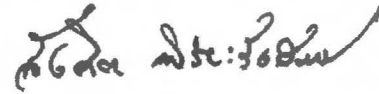
๑. นายพลเดช ปิ่นประทีป
๒. พลเอก ธงชัย สาระสุข
๓. พลเอก สกล ชื่นตระกูล
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงมณี เลาวกุล
๕. นางวงณี ปิ่นประทีป
๖. นางรัตนา สมบูรณ์วิทย์
๗. นายจรูชชินทร์ ทองใหญ่
๘. นายปาลิต วรพงษ์พิบูลย์

ประธานคณะกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ

๙. นางสาว...

๙. นางสาวมณฑลกาญจน์ คำผิว	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายเศรษฐี พงษ์พันธุ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายสังสิต Pirayrasrarak)

ประธานคณะกรรมการ

การแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

วุฒิสภา

หน้าว่าง

ภาคผนวก ข

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะ

ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการ

จัดทำโดย

เจ้าหน้าที่ประจำกลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕ โทร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๐

๑. นายทวี จันทจิราภา	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒. ว่าที่ ร.ต.ปฐมภรณ์ แป้นจรัสธีรมี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาววรนนต์ มงคลนำสุวิทย์	นิติกรชำนาญการ
๔. นายธารณ์ธรรม ธรรมวงศ์	วิทยากรชำนาญการ
๕. นายเทียนชัย พันธุ์เลิศ	วิทยากรปฏิบัติการ
๖. นางสาวสิริลักษณ์ เหมชาติลือชัย	วิทยากรปฏิบัติการ
๗. นางสาวอาทิตย์บะห์ อุบี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๘. นางสาววัลย์ณภัทร์ ยอดแย้ม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวอังสนา เนตรทอง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

หน้าว่าง

รายงานคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา
เรื่อง แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ
ในระดับชุมชนท้องถิ่น กรณี EEC

ผู้รับผิดชอบ :

คณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ วุฒิสภา

ปีที่พิมพ์ :

พ.ศ. ๒๕๖๔

เบอร์โทร :

๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๐

จัดพิมพ์โดย :

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๕๓๑ ๕๔๑๕, ๐ ๒๕๓๑ ๕๔๖๖,
๐ ๒๕๓๑ ๕๔๗๒, ๐ ๒๕๓๑ ๕๔๗๖

